



**Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa**  
**REDE DE CONSERVATORIOS DE MÚSICA E DANZA DE GALICIA**

**MD85PRO01**

# Programación de VIOLA



Modelo. Programación. MD85PRO01. 01/09/2017. 1

**curso 2020/2021**





## Índice

---

1.	<b>Introdución</b> .....	3
1.	<b>Metodoloxía</b> .....	6
2.	<b>Atención á diversidade</b> .....	7
3.	<b>Temas transversais</b> .....	13
	3.1 <b>Educación en valores</b> .....	13
	3.2 <b>Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)</b> .....	15
4.	<b>Actividades culturais e de promoción das ensinanzas</b> .....	16
5.	<b>Secuenciación do curso</b> .....	20
	5.1 <b>Curso: 1º de Grao elemental</b> .....	20
	5.2 <b>Curso: 2º de grao elemental</b> .....	31
	5.3 <b>Curso: 3º de grao elemental</b> .....	43
	5.4 <b>Curso: 4º de grao elemental</b> .....	53
	5.5 <b>Curso: 1º de grao profesional</b> .....	64
	5.6 <b>Curso: 2º de grao profesional</b> .....	74
	5.7 <b>Curso: 3º de grao profesional</b> .....	85
	5.8 <b>Curso: 4º de grao profesional</b> .....	96
	5.9 <b>Curso: 5º de grao profesional</b> .....	107
	5.10 <b>Curso: 6º de grao profesional</b> .....	118
6.	<b>Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica</b> .....	131
7.	<b>Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento</b> .....	131
8.	<b>ANEXOS</b> .....	132
	8.1 <b>Probas de acceso 1º de grao profesional</b> .....	132
	8.2 <b>Probas de acceso a 2º, 3º e 4º cursos de grao elemental</b> .....	133
	8.3 <b>Probas de acceso a 2º, 3º, 4º, 5º e 6º cursos de grao profesional</b> .....	134
	8.4 <b>Criterios para a obtención dos premios fin de grao</b> .....	137





## 1. Introducción

A presente programación pretende establecer unha proposta de desenvolvemento curricular para a materia de viola que conforman tanto os catro cursos do grao elemental como os seis do grao profesional das novas ensinanzas de réxime especial de música . Debe ser entendida como unha guía, unha orientación e un modelo a seguir que respecte a actual normativa vixente, que pretende avanzar cara a unha estrutura máis aberta e flexible, perseguindo un ensino integrador e proporcionando ao alumnado as ferramentas que lle permitan desenvolver ao máximo o seu potencial como futuros intérpretes. Ao mesmo tempo debe prestar especial atención á diversidade do alumnado e permitir ao profesorado aplicar a súa metodoloxía respectando tanto a liberdade de cátedra de cada profesor como o dereito dos alumnos a acadar o máximo nivel artístico posible baseado no esforzo persoal e no desenvolvemento da súa capacidade de expresión.

### –Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

–ORDE do 29 de setembro de 2015 pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.

–DECRETO 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.

–CIRCULAR 15/2011 da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.

–ORDE do 4 de agosto de 2011 pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.

–DECRETO 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.

–ORDE do 28 de xullo de 2008, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.

–ORDE do 8 de febreiro de 2008, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.





-DECRETO 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.

-CIRCULAR 9/2007 da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

- Instrucións do 31 de xullo de 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa para o desenvolvemento das ensinanzas de réxime especial para o curso 2020-2021.

#### -Características do centro

A cidade de Santiago de Compostela, na que se sitúa este conservatorio conta na actualidade no seu ámbito musical con unha Orquestra Sinfónica profesional, a Real Filarmonía de Galicia, con un nivel moi alto e unha programación estable coa súa sé no Auditorio de Galicia, unha sala de concertos que atrae actuacións de gran calidade ao longo do ano e que fai que a cidade conte con unha programación musical estable. Conta tamén con unha Banda de Música Profesional, A Banda de Música Municipal de Santiago de Compostela, e outras agrupacións non profesionais como o Orfeón Terra Nosa, a Orquestra da USC, etc.

O Conservatorio Profesional de Música de Santiago de Compostela atópase situado ao norte da cidade e foi construído no ano 2004. É polo tanto un edificio de nova creación, arquitectonicamente moi vistoso, e con moita luz pero moi reducido para a demanda existente neste momento. Depende organicamente da Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia e nel impártense as materias de grao elemental e profesional que están reguladas nos Decretos 198/2007 e 203/2007 polos que se establece a ordenación dos respectivos graos das ensinanzas de réxime especial de música.

A suspensión no pasado curso académico 2019/2020 das clases presenciais derivada do Estado de Alarma decretado polo Goberno de España para afrontar a situación de emerxencia sanitaria provocada polo Covid-19, fixo que o desenvolvemento do terceiro trimestre tivese lugar nun marco de flexibilidade respecto aos obxectivos e aos contidos previstos na programación didáctica. Seguindo as Instrucións da Dirección Xeral de Educación, incorpóranse na programación do presente curso medidas que garantan a consecución dos obxectivos e contidos que a situación excepcional do curso 2019-2020 dificultou.

#### -Características do alumnado

O conservatorio conta cunha media de 500 alumnos/as. Nel conviven alumnos de características socioculturais e socioeconómicas moi distintas, temos por un lado o alumnado maioritariamente da





cidade e do contorno mais próximo con un nivel sociocultural e económico moi variado que buscan no conservatorio unha formación musical complementaria aos seus estudos xerais. Por outro lado temos alumnado dun contorno mais afastado, procedente de escolas de música de lugares como Arca, Valga, Silleda, Vedra, Teo, Rianxo, etc., con unhas inxerencias distintas e moitas veces con un interese por completar os estudos profesionais e seguir cos estudos superiores de música, e nalgúns casos con un esforzo moito maior en canto a desprazamento. Aínda existe unha variable mais, Santiago de Compostela conta con un campus universitario que atrae alumnado procedente de outros conservatorios de Galicia que queren compatibilizar os seus estudos universitarios coa finalización dos estudos profesionais de música no Centro.

Todo isto da lugar a unha grande heteroxeneidade no alumnado en canto a dedicación, constancia no estudo, grao de implicación, etc.,

## 1. Metodoloxía

---

No Grao Elemental distribuirase o tempo nunha clase individual (que poderá ser de 1 h. de duración ou de 2 clases de media hora) e outra colectiva á semana de carácter voluntario. No presente curso, de xeito excepcional e en consonancia cas actuais recomendacións das autoridades sanitarias e do ámbito educativo co fin de minimizar os riscos de contaxio e de propagación do virus Covid-19 no noso centro, non se ofertarán as clases colectivas.

Os métodos de iniciación serán axeitados á idade dos alumnos. Para os mais pequenos utilizaranse métodos pedagóxicos como os de Paul Rolland, Shinichi Suzuki, Sheila Nelson e outros autores especializados no nivel de iniciación.

A motivación nestes niveis será un elemento fundamental para estimular ó alumno ó estudio do instrumento, procurando conseguir unha técnica básica baseada na naturalidade do movemento e o equilibrio corporal .

As clases individuais aproveitaranse para progresar no estudio do programa do curso e para adquirir novos coñecementos técnicos e musicais.

Os métodos de estudio e a metodoloxía de ensino serán acordes co nivel de madurez do alumno, adaptarse continuamente ó seu progreso. Afondarase no nivel de corrección técnica mediante estudos e exercicios (Kayser, Wolhfahrt, Kreutzer, Sevcik, Schradieck, etc.), e no nivel expresivo, na sonoridade, na afinación e o coñecemento do estilo, con obras de envergadura e interese crecente.

No caso de ensino a distancia ou semipresencial, a metodoloxía de traballo se desenvolverá a través das aulas virtuais habilitadas polo centro e/ou por medio vídeo chamada ou intercambio de grabacións, vídeos e outros materiais. O profesorado programará o repertorio, estudos, escalas... que o alumnado deberá traballar na casa durante a semana e poderá grabar as exemplificacións dos mesmos. Poderase requirir ao alumnado o envío de grabacións do repertorio para o seu seguimento e/ou a asistencia a sesións de clase por medios telemáticos se os medios técnicos o permiten.





## 2. Atención á diversidade

---

Atención ás necesidades educativas específicas:

O tema das necesidades educativas especiais ou específicas é un ámbito difícil de abordar no ensino dos conservatorios. Debido ao carácter voluntario de este tipo de especialidades para os alumnos e ao seu carácter orientado cara a profesionalización, a atención aos alumnos con necesidades especiais ou dificultades de aprendizaxe queda un tanto condicionada. É importante aclarar que segundo a lexislación educativa galega, cada alumno é diferente e precisa dunha atención individualizada, e por iso non podemos pretender que todos aprendan igual, polo que é necesario facer uso dunha diversificación metodolóxica. Sen embargo, se facemos unha aproximación máis concreta ao concepto, hai alumnos que requiren unha atención máis específica ou especializada para lograr os mesmos obxectivos que os demais. Trátase de aqueles que por diferentes razóns, temporalmente ou de maneira permanente, non están en condicións de evolucionar cara á autonomía persoal e á integración social cos medios dos que dispoñemos habitualmente e que “requiren determinados apoios e atencións educativas específicas derivadas de discapacidade ou trastornos graves de conducta “(LOE, artigo 73, sección primeira, título II).

Así mesmo a LOE no Capítulo dedicado á equidade na educación (Título II, Capítulo I ,Artigo71), refírese a este tipo de alumnos, e enuméranse unha serie de principios relacionados co tema:

1. As administracións educativas disporán os medios necesarios para que todo o alumnado alcance o máximo desenvolvemento persoal, intelectual, social e emocional, así como os obxectivos establecidos con carácter xeral nesta lei.
2. Correspóndelles ás administracións educativas asegurar os recursos necesarios para que os alumnos e alumnas que requiran unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentaren necesidades educativas especiais, por dificultades específicas de aprendizaxe, polas súas altas capacidades intelectuais, por térense incorporado tarde ao sistema educativo, ou por condicións persoais ou de historia escolar, poidan alcanzar o máximo desenvolvemento posible das súas capacidades persoais e, en todo caso, os obxectivos establecidos con carácter xeral para todo o alumnado.
3. As administracións educativas establecerán os procedementos e recursos precisos para identificar de forma temperá as necesidades educativas específicas dos alumnos e alumnas a que se refire o punto anterior. A atención integral ao alumnado con necesidade específica de apoio educativo iniciárase desde o mesmo momento en que esa necesidade sexa identificada e rexerese polos principios de normalización e inclusión.
4. Correspóndelles ás administracións educativas garantir a escolarización, regular e asegurar a participación dos pais ou tutores nas decisións que afecten a escolarización e os procesos educativos deste alumnado.

Realizar unha clasificación das necesidades educativas especiais é moi complexo debido á amplitude do ámbito que queremos delimitar. Unha posible clasificación sería a que se centra nas causas de esas necesidades e na súa localización:





- Dificultades de aprendizaxe (dislexias, dislalias)
- Dificultades de adaptación social (debidos a inmigración, diferenzas sociais, culturais ou a problemas económicos)
- Dificultades debidas a desordes de personalidade (algún tipo de trastorno mental tratable como a esquizofrenia)
- Dificultades debidas a una deficiencia física (minusvalías físicas)
- Deficiencias debidas un déficit ou superdotación intelectual.

En canto á viola e á súa relación coas necesidades específicas, é evidente que no noso exercicio diario como profesores deberemos adaptarnos ás condicións específicas de cada alumno có fin de dar unha resposta educativa máis adecuada ás súas necesidades. Por esta razón, as Unidades Didácticas previstas poderán adaptarse ás situacións concretas segundo o consideremos oportuno. Do mesmo xeito podería ser necesario retomar ou prolongar o traballo dalgún aspecto determinado: O profesor terá a oportunidade de deseñar as súas propias actividades, modificándoas ata a súa correcta asimilación ou ven desenvolver outras novas en función da necesaria adaptación ó alumnado ó que se dirixe en concreto.

Un elemento fundamental na determinación e na orientación das medidas de adaptación reside na acción tutorial, unha ferramenta fundamental de coñecemento dos alumnos, coa que poderemos obter información determinante sobre os seus problemas, xa sexa a través dos pais ou dos nosos compañeiros de claustro. A solución de moitos dos problemas musicais deben ser abordados en colaboración con outros profesores implicados na súa formación polo que é necesario manter unha comunicación constante cos nosos colegas e buscar solucións conxuntamente. De este xeito tamén poden obterse datos relevantes que permitan reorientar a actividade formativa e practica-las adaptacións que sexan necesarias.

Atención ó alumno con rasgos de diversidade .Tipoloxía xenérica

A Programación Didáctica debe recoller medidas didácticas para atender os intereses ou aptitudes dos alumnos . Estas medidas poderanse adaptar unha vez coñecidos os alumnos ao comezo do curso. Sen embargo, podemos establecer unha tipoloxía xenérica do alumnado, atendendo a tres criterios específicos:

1°. Segundo a súa diferenza de nivel musical:

- a) Alumno avanzado: o alumno dotado dunhas capacidades por encima do previsto para o seu nivel, capaz de atopar solucións técnicas para os seus problemas có instrumento, e de progresar técnica e musicalmente a gran velocidade e que é capaz de emprender tarefas máis difíciles do común para a súa idade sen facer un gran esforzo. Neste grupo podemos atopar alumnos de alta capacidade intelectual ou superdotados, para os que se podería flexibilizar a duración das etapas da súa formación ou que poderían precisar atención diferenciada por parte das administracións educativas por medio de programas específicos.
- b) Alumno intermedio: aquel que asimila con corrección os contidos programados para o seu nivel e que supera os novos obstáculos na súa aprendizaxe real facendo o esforzo considerado normal. Este é o tipo de alumno có que nos atoparemos no conservatorio habitualmente.
- c) Alumno que presenta dificultade e nivel baixo: aquel que disocia os contidos técnicos e creativos, e que asimila os contidos a un ritmo menor do previsto. Neste grupo podemos atopar alumnos con dificultades de





aprendizaxe, ou que por distintas razóns se incorporaron tardiamente ó sistema educativo, debido á emigración ou problemas sociais. Tamén podemos atopar alumnos con dificultades có idioma. Todos eles poden necesitar programas específicos de axuda ou clases de reforzo, e en algúns casos atención de profesionais especializados.

2°. En función da súa diferente actitude e interés hacia os estudos e formación musical:

a) Alumno motivado: presenta unha actitude positiva cara ó aprendizaxe, non precisando dunha motivación especial para conseguir un ritmo adecuado de traballo na clase e na casa. Son alumnos que rematan ó grao elemental e acostuman a superar con éxito ó acceso ó grao profesional. A Súa paixón pola música e polo instrumento sérvelles dabondo para manter vivos o seu interese e a súa capacidade de superación.

b) Alumno con interés e actitude baixa: considera a súa asistencia ás clases como una actividade máis de tipo extraescolar. No caso de atoparse con este tipo de alumnos, que non adoitan ser infrecuentes, o profesor deberá esforzarse en cambiar a súa actitude tanto do alumno como da familia, e facerlles entender a importancia da educación musical na formación integral das persoas e facerlles ver que ó decidir aprender a tocar un instrumento adquiren un certo compromiso que deben intentar cumprir. Na maioría das ocasións esta actitude débese a unha gran falta de información e descoñecemento por parte das familias froito da pobre herdanza musical do noso país.

3° Segundo a súa necesidade de adaptación debido ás súas condicións físicas:

a) Alumnado medio: non presenta ningunha disfunción de tipo físico-psíquico.

b) Alumnado que pode presentar particularidades ou disfuncións físicas: entre os que podemos atopar alumnos con unha deficiencia física (xordeira, visión escasa ou nula, problemas de accesibilidade á aula ou ao centro debido a algún tipo de minusvalía, etc.). Con este tipo de alumnos no só debemos ter un tacto especial e ser todo o flexibles que sexa necesario, senón que teremos que adapta o material empregado e quizais atopar axuda e información a través de profesionais especializados. Tamén deberemos intentar que non se sintan diferentes ante os seus compañeiros que adoitan comportarse con un gran respecto cando son debidamente informados.

Medidas de atención á diversidade:

A maioría das dificultades máis habituais coas que os profesores de viola se atopan teñen moito que ver con cuestións especificamente relacionadas có aprendizaxe do instrumento e con materias afíns. Para evitar males maiores no futuro é moi importante facer un diagnóstico precoz e deste xeito buscar canto antes as solucións. Algunhas das dificultades máis habituais coas que o profesor de viola pode atoparse e que necesitarán atención específica son:

a) Incapacidade para distinguir auditivamente os fenómenos sonoros. Este problema non debería en absoluto estar presente en alumnos que pretenden tocar un instrumento como a viola, pero non é infrecuente. Na maioría dos casos non se debe a un "irremediable mal oído", senón á falla dun bo adestramento auditivo dende unha idade temperá. Para a súa solución necesitaremos a colaboración dos profesores de linguaxe musical para que reforcen este punto débil e debemos pedir ao alumno que se afaga a cantar todo canto poida. Tamén







deberemos proporcionarlle axuda para traballar na casa (existen moitos CD publicados que poden mellorar o adestramento auditivo do alumno).

b) Problemas físicos derivados dunha colocación incorrecta do instrumento ou enfermidades ocasionadas por problemas relacionados coa práctica do instrumento (tendinite, tensións posturais, etc.). Este tipo de problemas deben ser tomados moi en serio. En gran parte dos casos débense a unha mala práctica, non ao exceso dela. É importante observar con detalle ao alumno e recomendarlle un xeito adecuado de practicar e en casos extremos recomendar axuda médica. Existen estatísticas fiables que afirman que cerca dun 70% dos músicos profesionais de orquestra sofren dalgún tipo de enfermidade relacionada co seu traballo e na maioría dos casos isto débese a malos hábitos adquiridos no seu tempo de estudantes.

c) Conceptos mal asimilados que dificultan o avance do alumno: Non é infrecuente atoparse con alumnos que demostran non ter asimilado algúns dos contidos que debían aprender no pasado, sendo estes imprescindibles para seguir progresando. O máis habitual son problemas coa lectura e o ritmo ou cuestións de teoría da música que serán imprescindibles para interpretar as partituras de viola. Tamén podemos atoparnos con alumnos con problemas técnicos graves que lles impiden aprender conceptos máis avanzados. O mellor nestes casos será atallar as dificultades mediante clases de reforzo e con gran paciencia, empregar o “ensino remedial”; incluso é aconsellable durante certo tempo baixar o nivel do repertorio do alumno para non causarlle máis dano, e buscar tamén un traballo equilibrado que non mine a moral do alumno. Durante as sesións podemos encontrarnos ante a necesidade de manter un ritmo de aprendizaxe homoxéneo entre todos os alumnos dun mesmo curso, de modo que un rendemento desigual dalgún deles cree certas diferencias cos seus compañeiros, que serán máis evidentes nas audicións de alumnos. Non por iso debemos de deixar de prestarlles atención e apoialos para que superen ás súas dificultades. Tampouco debemos deixar que un alumno destacado monopolice o noso interese e nos faga deixar de lado aos que son “máis torpes ou difíciles”. Debemos saber atopar fórmulas de adaptación, distribuír as tarefas de forma individualizada para cada alumno e tamén fomentar que os alumnos cooperen entre eles. Existen poucas cousas máis útiles que un alumno axudando a outro compañeiro con dificultades: o que a nós pode levarnos semanas eles poden resolvelo nuns días de colaboración entre amigos.

### 3. Temas transversais

---

#### 1.1 Educación en valores

O desenvolvemento integral do alumno, que non debe estar limitado á adquisición de conceptos e coñecementos académicos vinculados exclusivamente a cada unha das súas áreas, senón que debe formar aos alumnos para integrarse na sociedade actual, sabendo responder de maneira adecuada aos problemas que esta sociedade presenta. Esta formación, que non está definida en ningunha das áreas, debe estar presente na aula de forma permanente, e maniféstase a través do que coñecemos como temas transversais.





A forma na que entendo o tratamento destes temas transversais fica reflectida nos obxectivos seguintes:

Educación para a paz .

Entrenarse para a solución dialogada de conflitos no ámbito escolar.

Educación moral e cívica.

Participar en tarefas comúns, mostrando actitudes de colaboración e respecto polas opinións e propostas alleas.

O respecto pola autonomía dos demais.

Educación para a igualdade entre os sexos.

Desenvolver a autoestima e unha concepción do corpo como expresión da personalidade.

Analizar criticamente a realidade e corrixir prexuízos sexistas e as súas manifestacións na linguaxe, publicidade, xogos, profesións, etc.

Educación para a saúde.

Proporcionar un contexto adecuado para realizar unha valoración crítica de determinados hábitos relacionados coa saúde. Concienciar ao alumnado do respecto ás medidas hixiénico-sanitarias recomendadas polas autoridades para evitar a propagación e o contaxio do Covid-19 no noso centro. Directrices do Equipo Covid do centro respecto ao acceso ao centro, medidas de hixiene persoal, uso da máscara e limpeza dos espazos das aulas.

Educación para o consumidor.

Crear unha conciencia de consumidor responsábel que se sitúa criticamente ante o consumismo e a publicidade.

Desde a música, moitos destes temas poden tratarse propoñendo actividades que se desenvolvan en grupo, xa que estas favorecen a comunicación dos alumnos e fomentan actitudes de convivencia.

Ademais, na música pódense tratar contidos relacionados directamente coa saúde (O uso adecuado do corpo a hora de tocar a viola precisa dun coñecemento e coidado do mesmo, especialmente ante problemas habituais na adolescencia. Tratar temas que relacionados directamente coa paz (o coñecemento da música de outras culturas aumenta o respecto cara estas, comprendendo que o mundo non é só a música e culturas occidentais, nin as súas visións). Tratar temas relacionados con a educación para o consumidor, onde se pode analizar o mercado musical, os prezos dos cd's, o pirateo. Tratar o uso da música nas publicidades, nos grandes almacéns... e que efecto pode producir no consumidor, cara quen vai dirixido, etc.





## 1.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

As TIC enténdense como aquelas ferramentas basadas na tecnoloxía dixital que permiten almacenar, procesar, recuperar, transmitir e presentar información. Inclúen as aplicacións utilizadas polos ordenadores, tablets e teléfonos móbiles para facilitar e xestionar información (software, bases de datos, multimedia, etc.), así como as novas tecnoloxías arredor de Internet. Por outro lado, enténdese por material dixital o software, programas ou aplicacións utilizadas para facilitar e xestionar información.

Podemos identificar as seguintes utilidades do emprego das TIC no proceso de ensino na materia de viola:

Medios Audiovisuais: equipo audiovisual da Biblioteca para o visionado e análise comentada cos alumnos de vídeos de audicións e actividades do centro, concertos, documentais de interese, etc.

Medios en internet: emprego de webs como Youtube, Vimeo, etc., para visualización de vídeos e concertos de obras incluídas na programación en diferentes interpretacións; utilización de webs de partituras gratuitas e libres de dereitos como Imslp.org; e utilización de programas de audio como Goear. Programas informáticos: de edición de partituras, como Finale, Sibelius, Encore, etc.; de audio, como Spotify.

Medios para a comunicación: equipos audiovisuais do Centro para o visionado e análise comentada cos alumnos de vídeos de audicións e actividades do centro, concertos, documentais de interese, etc.

Medios en internet: emprego de webs como Youtube, Vimeo, etc., para visualización de vídeos e concertos de obras incluídas na programación en diferentes interpretacións; utilización de webs de partituras gratuitas e libres de dereitos como Imslp.org; e utilización de programas de audio como Goear.

Programas informáticos: de edición de partituras, como Finale, Sibelius, Encore, etc.; de audio, como Spotify.

Medios para a comunicación: a web do centro e a plataforma CentrosNet para comunicación á comunidade escolar e ao alumnado da materia das actividades programadas, audicións, eventos, boletíns de notas, faltas de asistencia, etc.; o emprego do correo electrónico e de Centros Net para a comunicacións e organización entre o profesorado da materia.

Segundo está recollido no NOF, non se permite o uso de teléfonos móbiles, así coma calquera outro dispositivo electrónico equiparable, dentro das aulas, agás nos casos en que o profesor ou profesora o autorice, sempre con fins didácticos.





Asemade, o profesorado poderá empregar e autorizar ao alumnado o uso co móvil ou tablet de programas ou aplicacións informáticas tales como metrónomos, afinadores, ou similares.

Finalmente, o profesorado poderá empregar, sempre dacordo co alumnado e os seus pais/nais/titores legais, o teléfono móvil ou tablet para a grabación de resúmenes da clase, exercicios e pasaxes de repertorio, e indicacións para a práctica semanal. Estas grabacións serán de uso exclusivo entre o profesorado, e o alumnado e os seus pais/nais/titores legais.

Na actual situación de minimización da actividade presencial do alumnado no centro derivada das medidas adoptadas en relación á prevención do contaxio e propagación, así como no caso de ensino semipresencial ou a distancia, o profesorado poderá reforzar os avances do alumnado de viola a través de intercambio e visionado de grabacións de vídeo, a través de vídeochamadas e inclusive de audicións individuais ou colectivas por medios telemáticos.

#### **4. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas**

---

Unha actividade pedagóxica moderna non pode quedar reducida ó ámbito da aula, aínda sendo este o espazo central do proceso educativo. Este traballo pode verse complementado por outras tarefas realizadas noutros espazos do propio centro (auditorio, biblioteca, aulas de audiovisuais ou de informática) ou doutras entidades colaboradoras.

Estas actividades están orientadas a superar o marco tradicional das clases de viola, complementándoas con actividades o máis variadas posibles que poñan en contacto os nosos alumnos coa realidade musical nun senso máis amplo, permitíndolles conectar esta realidade coa sociedade e a cultura do noso tempo.

Para que estas actividades teñan o máximo proveito, deben relacionarse có proceso xeneral de aprendizaxe e resposta a unha adecuada planificación.

Tradicionalmente, o profesorado de viola programa unha serie de actividades cada ano como, audicións técnicas, audicións de repertorio, grupais, recitais con outros instrumentos de corda en espazos fora do centro, cursiños de instrumento, de técnica Alexander ou de ergonómia, conferencias, talleres de luthería, etc. Neste curso, a programación destas actividades queda condicionada ás posibilidades organizativas do centro dentro das recomendacións sanitarias e do ámbito educativo en relación á minimización do risco de contaxio e propagación do Covid-19.





## 5. Secuenciación do curso

---

### 1.3 Curso: 1º de Grao elemental

#### 1.3.1 Obxectivos para o 1º curso de grao elemental

1. Asimilar os principios elementais da colocación da viola e da toma do arco.
2. Consegur unha posición cómoda e correcta do instrumento e un equilibrio corporal nos movementos máis básicos.
3. Saber distinguir as divisións básicas do arco e distribuílo de forma correcta. Coñecer o detaché, o martelé e staccato.
4. Colocar correctamente a man esquerda e articular ben os dedos na 1ª posición, sendo capaces de mover a man ao longo do diapasón con liberdade como exercicio preparatorio para os futuros cambios de posición
5. Facer pizzicatos coas dúas mans.
6. Coñecer as escalas de Do M, Re M e Sol M nunha oitava e Do M en dúas oitavas e os seus arpejos, e tocalas perfectamente afinadas.
7. Tocar pezas sinxelas (primeiro en pizzicato e despois con arco) obtendo un son homoxéneo e controlado.
8. Memorizar fragmentos e pezas simples.
9. Coñecer as unidades elementais da viola e do arco e a súa morfoloxía.
10. Coñecer os principios básicos do estudio e aplicarlos á práctica diaria.
11. Iniciar a lectura na clave de Do en 3ª liña.

#### 1.3.2 Contidos

1. Posición da viola. Fundamentos do equilibrio.
2. Toma do arco. Fundamentos da condución do arco e do son en tres movementos básicos: detaché, martelé e staccato.
3. Divisións elementais do arco: unidades, terzos, arco enteiro. Notas ligadas.
4. Colocación da man esquerda. Fundamentos.
5. Pizzicatos coas dúas mans.
6. Escalas e arpejos nunha oitava ou dúas: Do M, Sol M e Re M nunha oitava, e Do M en dúas oitavas.





7. Interpretación de pequenas pezas nas tonalidades citadas, con movementos básicos de arco libres de tensións , e con afinación, ritmo e calidade de son correctos.
8. A viola: as súas partes, o seu coidado.
9. Cómo estudar: principios básicos do aproveitamento do estudio. Coñecemento xeral do instrumento e do arco: as súas partes, características acústicas e mantemento.
10. Memorización de fragmentos e pezas simples.
11. Iniciación á lectura na clave de Do en 3ª liña.

Temporalización e secuenciación dos contidos:

-1º trimestre: Colocación da viola e toma do arco. Introducción á colocación da man esquerda e preparación para as escalas e arpexos nunha oitava: Re M, Sol M, en pizzicato. A viola e as súas partes, o seu coidado. Cómo estudar: principios básicos do aproveitamento do estudio.

-2º trimestre: Divisións elementais do arco: metades, terzos, arco enteiro. Escalas e arpexos nunha oitava, Re M, Sol M e Do M. Interpretación de pequenas pezas nas tonalidades citadas, preferiblemente de memoria

-3º Trimestre: Interpretación de pequenas pezas nas tonalidades citadas, con movementos básicos de arco libres de tensións , e con afinación, ritmo e calidade de son correctos. Fundamentos da condución do arco e do son en tres movementos básicos: detaché, martelé e staccato. Escalas e arpexos cos golpes de arco básicos. Escala de Do maior en 2 oitavas.

Preparación de exercicios para estudar no verán con unha planificación clara para que o alumno adquira bos hábitos de estudio.

### 1.3.3 Avaliación

#### Criterios de avaliación

1. Ter unha postura correcta do corpo, da viola, e do arco, mantendo unha posición equilibrada do corpo fronte ao instrumento, libre de tensións, que favoreza os movementos de coordinación entre ambos brazos e lle permita tocar con comodidade, seguridade e relaxación.
2. Asimilar conceptos técnicos, tanto do brazo dereito (Suxeición, condución e golpes de arco), como da man esquerda (articulación)
3. Distribuír axeitadamente o arco en metades (metade superior e metade inferior), centro e todo o arco, realizando diferentes ritmos en cordas ao aire e escalas dunha oitava.
4. Combinar adecuadamente as arcadas detaché e martelé.
5. Tocar cos golpes de arco detaché, martele, legato e staccato unha peza sinxela do programa do curso ou unha escala.





6. Tocar as pezas do curso (vid. Listado de pezas recomendadas para o curso) con boa afinación, distribución do arco , homoxeneidade do son e fraseo correctos.
7. Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco, as súas partes e o seu mantemento.
8. Interpretar estudos ou pezas curtas de memoria empregando os conceptos técnicos adquiridos.
9. Mostrar nas clases capacidade de aprendizaxe progresiva e bos hábitos de estudio.
10. Demostrar coñecementos na lectura da clave de Do en terceira.

### Mínimos esixibles

#### -1º trimestre:

- Correcta colocación do instrumento e do arco.
- Interpretación en cordas ao aire de ritmos básicos aplicando correctamente detaché e martelé.  
Escala de Re maior con golpes de arco básicos (detaché e martelé)
- Tres pezas co primeiro patrón de dedos, das cales unha debe ser interpretada de memoria.
- Un estudo ( Ex: Twinkle con variacións)

#### -2º trimestre:

- Correcta colocación do instrumento e do arco.
- Interpretación en cordas ao aire e con armónicos de ritmos básicos aplicando correctamente detaché e martelé.
- Escala e arpejos de Re maior e Sol maior con diferentes combinacións de golpes de arco  
(detaché e martelé)
- Tres pezas co primeiro patrón de dedos e incluíndo o 4º dedo, das cales unha debe ser interpretada de memoria.
- Un estudo (Ex.: Moto perpetuo, de S. Suzuki, con variacións)

#### -3º trimestre:

- Correcta colocación do instrumento e do arco.
- Interpretación en cordas ao aire e con armónicos de ritmos aplicando correctamente detaché e martelé.
- Escala e arpejos de Do maior en 2 oitavas con diferentes combinacións de golpes de arco  
(detaché, martelé e legato)
- Tres pezas co primeiro e segundo patrón de dedos, das cales unha debe ser interpretada de memoria.
- Un estudo.





### **Adaptación á docencia semipresencial ou non presencial.**

Obxectivos : 11 ( mantéñense os 11)

Contidos: 11 (mantéñense os 11)

Criterios 10 (mantéñense os 10)

### **Procedementos e ferramentas de avaliación**

O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno: o profesorado terá en conta os informes individuais emitidos polo profesorado do curso anterior (agás no caso do alumnado de novo ingreso). Asemade, o profesorado detectará os contidos e obxectivos non acadados no curso anterior debido á interrupción da docencia presencial causada pola pandemia e prestará atención á situación emocional do alumnado e das súas posibilidades de conexión para o seguimento da docencia semipresencial ou a distancia de ser o caso. Anexo á programación atópase o modelo de Ficha de Avaliación Inicial aprobada polo Departamento de Corda.. A avaliación será continua durante todo o curso, ou sexa, procesual, e haberá unha avaliación final ó termo de cada ciclo no caso do final do grao elemental e dos tres ciclos do grao medio. Ó termo do grao elemental e profesional haberá unha proba perante un tribunal que xulgue a capacidade do alumno para o acceso ó novo grao.

O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará unhas fichas de observación sistemática do alumno, a cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, empregarase unha ficha de avaliación do alumno. Estas fichas detállanse máis abaixo:

Haberá tamén unha coavaliación que implique a todo o grupo de alumnos entre si, incluíndo a autoavaliación e a avaliación do outro, sempre dende un punto de vista construtivo.

O mesmo profesor tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos, e o seu grao de motivación.

O profesorado dispón dun modelo de Ficha de observación sistemática do alumno que figura no Anexo I.







### **Criterios de cualificación**

- a) Valorarase o control da posición do instrumento.
- b) Control da afinación
- c) Control do son e das dinámicas.
- d) Control do ritmo.
- e) Control dos golpes de arco básicos.

Para a cuantificación empregarase o seguinte baremo en todo o grao elemental:

9 - 10 Interpretación realizada con fluidez e seguridade técnica; Atención as dinámicas e fraseo; Control do son e da afinación; Tempo convincente desde o punto de vista musical; Sensibilidade para o detalle musical e o carácter da obra.

7 – 8 Interpretación realizada con seguridade técnica; Evidencia de control do son e da afinación; Tempo adecuado e mantido; Utilización correcta das dinámicas e fraseo; Capacidade de resposta ao estilo.

5 – 6 Seguridade xeral nas notas e no ritmo; Tecnicamente axeitado; Sentido razoable da continuidade; Evidencia dunha coidadosa preparación; Rápida recuperación de calquera tropezo.

4 Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral; Falta de continuidade; Pobre recuperación dos tropezos; Errores na afinación e no ritmo; Son pobre; Evidencia da falta de preparación; Limitacións no uso de recursos musicais.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e o ritmo; Interrupcións frecuentes; Seria falta do control do son; Soamente algúns pasaxes dominados; Incapaz de continuar sen erros máis dunha parte breve; Tecnicamente non axeitado.

1 Non presenta traballo algún.

### **Porcentaxes de cuantificación:**

30%- Posición/ Técnica

25%- Son/ Afinación

25%- Interpretación





20%- Actitude/ Estudo individual

### **Criterios para a concesión de ampliación de matrícula**

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

Para a concesión da ampliación de matrícula na materia de viola, o profesor/a da materia realizará unha proba consistente na interpretación dun repertorio que incluírá alo menos as obras, escalas, exercicios e ou estudos indicados nesta programación nos mínimos esixibles do curso avaliado, sendo aplicados os criterios de avaliación e cualificación indicados nesta programación para dito curso. A proba valorarase de 1 a 10 sendo a cualificación positiva a partir de 5.

### **1.3.4 Medidas de recuperación**

Plans de traballo para a superación de materias pendentes: O profesorado valorará a idoneidade das seguintes medidas:

- Programación de tarefas de carácter individual para o reforzamento dos puntos débiles de cada alumno
- Adaptación das U. D. específicas aos requirimentos dos alumnos con problemas concretos.
- Realización de actividades complementarias de reforzo como :
- Clases de reforzo fora do horario da clase individualizal
- Intercambio de grabacións do estudo na casa
- Programación da practica semanal baixo supervisión do seus pais/nais ou titores/as.

### **Procedementos de avaliación nos casos en que a avaliación continua non é posible**

Nos casos en que, de acordo co procedemento disposto nas Normas de Organización e Funcionamento vixentes, o profesorado da materia considere que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, convocará a dito alumno/a para a realización dunha única proba na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá na interpretación do repertorio/escalas/estudos e ou exercicios indicados nesta programación para cada trimestre na temporalización do curso que corresponda.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os fixados nesta programación para o curso que corresponda.

A non asistencia á proba será cualificada coa nota mínima (1) por parte do profesorado da materia na





sesión de avaliación correspondente.

### **Procedementos de recuperación ordinarios**

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

### **Probas extraordinarias de setembro**

Para superar as probas de cada curso, o alumno deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor no mes de xuño.

## **1.3.5 Recursos didácticos**

### **Escalas e arpexos:**

- Toledo, A. : Método de Escalas e arpexos.
- Viola scales and arpeggios (Book I). ABRSM.

### **Métodos e estudos**

- Anderson, G. And Frost: All for Strings
- Cohen, Mary: Superstudies for viola, vol. 1.
- Volmer, B.: Bratschenschule, vol. 1.
- Mateu,E.: Iniciación á viola. Real Musical.
- Applebaum: String Builder , Vol 1
- Rolland , P. :Young Strings in action, vol. 1, Tunes and Exercises for String Players.
- Kinsey, H: Easy Progressive Studies (Set I). ABRSM.
- Kinsey, H: Elementary Progressive Studies (Set I). ABRSM.
- Woof, R.: Fifty Elementary Studies. ABRSM.
- Carse, A.: Viola School of Progressive Studies. Stainer & Bell.
- Garlej & Gonzalez: Método de viola. Vol I. Henry Lemoine.

### **Pezas:**

- Colledge: Sttepping Stones, Waghon Wheels
- Suzuki: Vol. 1





- Stanley Fletcher: New Tunes for Strings vol. 1.
- E. Elgar.: Six Easy Pieces for Viola.
- Barber: Solos for Young Violists vol.1 (primeiras pezas )
- Nelson, S.: piece by Piece 1, Tetratunes, Right from the start, Two in one, Pares, Tunes you know 1, Threes, Fours, etc.

## 1.4 Curso: 2º de grao elemental

### 1.4.1 Obxectivos para o 2º curso de grao elemental

1. Asimilar os principios elementais da colocación da viola e da toma do arco.
2. Conseguir unha posición cómoda e correcta do instrumento, máis afianzada e con maior naturalidade, e un equilibrio corporal nos movementos máis básicos.
3. Conseguir a realización de cambios de corda máis rápidos e fluídos.
4. Ampliar o rexistro a 2 oitavas nas escalas básicas e comezar o estudo das escalas menores sinxelas, perfeccionando a sonoridade e a afinación.
5. Iniciar a aprendizaxe dos cambios de posición, primeiro facendo uso das cordas ao aire e dos harmónicos naturais, e interpretando noutras posicións melodías xa coñecidas polo alumno procurando a súa correcta asimilación.
6. Tocar pezas de maior dificultade buscando unha sonoridade máis equilibrada.
7. Saber distinguir as divisións básicas do arco e distribuílo de forma correcta. Coñecer o detaché, legato, martelé e staccato. Combinar diferentes velocidades de arco e iniciar a practica do "arco de Viotti".
8. Colocar correctamente a man esquerda e articular ben os dedos na 1ª posición, sendo capaces de mover a man ao longo do diapasón con liberdade, como exercicio preparatorio para os futuros cambios de posición e vibrato.
9. Coñecer os principios básicos do estudo e aplicalos á práctica diaria.
10. Iniciarse na comprensión das estruturas musicais máis sinxelas
11. Memorizar fragmentos ou pezas axeitadas ao nivel.
12. Iniciar a aprendizaxe dos recursos para a improvisación e a lectura a primeira vista
13. Avanzar no dominio da lectura en clave de Do en 3ª.

### 1.4.2 Contidos

1. Posición correcta do corpo co instrumento e boa suxeición do arco





2. Formación do son: homoxeneidade, sonoridade e afinación; o peso e a velocidade do arco. O ritmo e a sincronización das dúas mans..
3. Continuación do traballo con golpes fundamentais do arco "alla corda": detaché, martelé, legato e staccato. Os cambios de corda e o legato, combinacións sinxelas. Inicio do "arco de Viotti".
4. Desenvolvemento do movemento perpendicular, horizontal e lateral dos dedos da man esquerda. Exercicios de mecanismos con diferentes patróns de dedos.
5. Escalas de Do M, Do m, Re M, Re m, Mi m, Mi bemol M, Fa M e Sol M, en dúas oitavas cos seus arpejos.
6. Exercicios de dobres cordas sinxelas, con cordas ao aire ou con só un dedo pisado.
7. Os cambios de posición e os armónicos.
8. Control permanente da afinación. escoita interna.
9. Adestramento permanente e progresivo da memoria con diferentes exercicios, estudos e obras do repertorio.
10. Cómo estudar: a organización do traballo na casa
11. As estruturas formais das cancións populares: ABA, ABCA, ABACA, etc.
12. Lectura a primeira vista.
13. Lectura en clave de Do en 3ª.

#### **Temporalización e secuenciación dos contidos:**

1º trimestre: Cómo estudar: a organización do traballo na casa. Posición correcta do corpo co instrumento e boa suxeición do arco. Continuación do traballo dos golpes de arco básico: martelé, detaché, staccato, legato. Os cambios de corda e o legato, combinacións sinxelas. Repaso das escalas do curso anterior ( Do m en dúas oitavas, Sol M e Re M en unha oitava). Ritmo e sincronización das dúas mans. Mecanismos empregando os dous primeiros patróns de dedos. Estudos e pezas.

2º trimestre: Formación do son: homoxeneidade, sonoridade e afinación; o peso e a velocidade do arco. Escalas de Do M, Re M, en dúas oitavas, e escalas de Do m, Re m, Mi M, Mi b M nunha oitava, con diferentes golpes de arco. Traballo de armónicos. Mecanismos empregando os tres primeiros patróns de dedos. Estudos e pezas. As estruturas formais das cancións populares: ABA, ABCA, etc.

3º trimestre: Escalas de Re m, Mi b M, Fa M e Sol M en dúas oitavas. Inicio do traballo dos cambios de posición e do "arco de Viotti" e mellora dos golpes de arco traballados. Traballo de estudos. Interpretación de pezas e estudos nas tonalidades citadas, con movementos básicos de arco libres de tensións, e con afinación, ritmo e calidade de son correctos.





### 1.4.3 Avaliación

#### Criterios de avaliación

1. Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco, as súas partes e o seu mantemento.
2. Manter unha posición equilibrada do corpo, da viola, da man esquerda e do arco, tocando unha escala e os seus arpejos no ámbito de dúas oitavas e unha peza de memoria, con boa afinación e son.
3. Distribuír axeitadamente o arco en metades, terzos, cuartos e arco enteiro, combinado co ligado de dúas, tres ou máis notas e empregar con solvencia o detaché en distintas partes do arco.
4. Tocar correctamente un staccato con bo son ata catro notas, distribuíndo ben o arco en cordas ao aire e en escalas.
5. Tocar diferentes ritmos, distribuíndo correctamente o arco en cordas ao aire.
6. Tocar as escalas mencionadas nos contidos cos seus correspondentes arpejos, con distintos golpes de arco e ritmos.
7. Interpretar estudos ou pezas curtas de memoria, empregando os conceptos técnicos adquiridos, facendo uso de matices e dinámicas elementais, así como elementos básicos do fraseo.
8. Tocar as pezas do programa (Vid. listado de pezas recomendadas) cunha posición correcta, distribución do arco, bo son e afinación precisa.
9. Demostrar soltura na lectura da clave de Do en 3ª.
10. Mostrar nas clases capacidade de aprendizaxe progresiva e bos hábitos de estudio.

#### Mínimos esixibles

##### - 1º trimestre:

- Correcta colocación do instrumento e do arco.
- Interpretación en cordas ao aire e con armónicos de ritmos básicos aplicando correctamente detaché , martelé.e ligadas.
- Escala e arpejos de Do maior en 2 oitavas e Sol e Re maior en unha; con diferentes combinacións de golpes de arco (detaché, martelé e legato).
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos
- Tres pezas , das cales unha debe ser interpretada de memoria.
- Un estudo con variacións de arco.
- Unha audición técnica e unha audición pública.





### **-2º trimestre:**

- Correcta colocación do instrumento e do arco.
- Interpretación en cordas ao aire e con armónicos de ritmos básicos aplicando correctamente detaché , martelé.e ligadas.
- Escalas e arpejos de Re maior en 2 oitavas e Mi maior e Mi b maior unha oitava con diferentes combinacións de golpes de arco (detaché, martelé e legato).
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos
- Tres pezas , das cales unha debe ser interpretada de memoria.
- Dous estudos.
- Unha audición técnica e unha audición pública.

### **-3º trimestre:**

- Correcta colocación do instrumento e do arco.
- Escala e arpejos de Mi b maior en 2 oitavas e Sol M en terceira posición con diferentes combinacións de golpes de arco (detaché, martelé e legato)
- Tres pezas co primeiro e segundo patrón de dedos, das cales unha debe ser interpretada de memoria.
- Dous estudo.
- Unha audición técnica e unha audición pública.

### **Adaptación á docencia semipresencial ou non presencial.**

Obxectivos : 13 (mantéñense os 13)

Contidos: 13 (mantéñense os 13)

Criterios: 10 (mantéñense os 10)

### **Procedementos e ferramentas de avaliación**

O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e





gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno: o profesorado terá en conta os informes individuais emitidos polo profesorado do curso anterior (agás no caso do alumnado de novo ingreso). Asemade, o profesorado detectará os contidos e obxectivos non acadados no curso anterior debido á interrupción da docencia presencial causada pola pandemia e prestará atención á situación emocional do alumnado e das súas posibilidades de conexión para o seguimento da docencia semipresencial ou a distancia de ser o caso. Anexo á programación atópase o modelo de Ficha de Avaliación Inicial aprobada polo Departamento de Corda. A avaliación será continua durante todo o curso, ou sexa, procesual, e haberá unha avaliación final ó termo de cada ciclo no caso do final do grao elemental e dos tres ciclos do grao medio. Ó termo do grao elemental e profesional haberá unha proba perante un tribunal que xulgue a capacidade do alumno para o acceso ó novo grao.

O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará unhas fichas de observación sistemática do alumno, a cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, empregarase unha ficha de avaliación do alumno. Estas fichas detállanse máis abaixo:

Haberá tamén unha coavaliación que implique a todo o grupo de alumnos entre si, incluíndo a autoavaliación e a avaliación do outro, sempre dende un punto de vista construtivo.

O mesmo profesor tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos, e o seu grao de motivación.

O profesorado dispón dun modelo de Ficha de observación sistemática do alumno que figura no Anexo I.

### **Criterios de cualificación**

Valorarase o control da posición do instrumento.

- Control da afinación
- Control do son e das dinámicas.
- Control do ritmo.
- Control dos golpes de arco básicos.

### **Porcentaxes de cualificación:**

30%- Posición/ Técnica

25%- Son/ Afinación

25%- Interpretación







20%- Actitude/ Estudo individual

Para a cuantificación empregárase o mesmo baremo en todo o grao elemental detallado para o 1º curso do GE.

### **Criterios para a concesión de ampliación de matrícula**

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

Para a concesión da ampliación de matrícula na materia de viola, o profesor/a da materia realizará unha proba consistente na interpretación dun repertorio que incluírá alo menos as obras, escalas, exercicios e ou estudos indicados nesta programación nos mínimos esixibles do curso avaliado, sendo aplicados os criterios de avaliación e cualificación indicados nesta programación para dito curso. A proba valorárase de 1 a 10 sendo a cualificación positiva a partir de 5.

### **1.4.4 Medidas de recuperación**

Plans de traballo para a superación de materias pendentes: O profesorado valorará a idoneidade das seguintes medidas:

- Programación de tarefas de carácter individual para o reforzamento dos puntos débiles de cada alumno
- Adaptación das U. D. específicas aos requirimentos dos alumnos con problemas concretos.
- Realización de actividades complementarias de reforzo como :
- Clases de reforzo fora do horario da clase individualizal
- Intercambio de grabacións do estudo na casa
- Programación da practica semanal baixo supervisión do seus pais/nais ou titores/as.

### **Procedementos de avaliación nos casos en que a avaliación continua non é posible**

Nos casos en que, de acordo co procedemento disposto nas Normas de Organización e Funcionamento vixentes, o profesorado da materia considere que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, convocará a dito alumno/a para a realización dunha única proba na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá na interpretación do repertorio/escalas/estudos e ou exercicios indicados nesta programación para cada trimestre na temporalización do curso que corresponda.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os fixados nesta programación para o curso que





corresponda.

A non asistencia á proba será cualificada coa nota mínima (1) por parte do profesorado da materia na sesión de avaliación correspondente.

### **Procedementos de recuperación ordinarios**

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

### **Probas extraordinarias de setembro**

Para superar as probas de cada curso, o alumno deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor no mes de xuño

## **1.4.5 Recursos didácticos**

### **•Escalas e arpexos**

- Toledo, A. : Método de Escalas e arpexos.
- Viola scales and arpeggios (Book I). ABRSM.
- Mateu,E.: Escalas e arpexos. Real Musical.
- K. y D. Blackwell: Viola Time Scales. Oxford University Press.

### **•Métodos e estudos**

- Anderson, G. And Frost: All for Strings. Vol II
- Cohen, Mary: Superstudies for viola, vol. 1/2
- Volmer, B.: Bratschenschule, vol. 1/2
- Rolland , P. :Young Strings in action, vol. 1/2, Tunes and Exercises for String Players.
- Kinsey, H: Easy Progressive Studies (SetII). ABRSM.
- Kinsey, H: Elementary Progressive Studies (Set I/II). ABRSM.
- Woof, R.: Fifty Elementary Studies. ABRSM.
- Carse, A.: Viola School of Progressive Studies. Stainer & Bell.
- Garlej & Gonzalez: Método de viola. Vol I/II. Henry Lemoine.
- Collot, S.: L' École de L'Alto. Etudes originales et progressives pour alto.
- Hoffmann, R.: Estudios op.86. Peters.
- Wohlfahrt : Estudios op. 45 vol 1.
- H. Sitt : Estudios en 1ª posición





- Applebaum: String Builder
- Specimen Sightreading Tests (ABRSM) Grados 1-5.

•**Pezas.**

- Suzuki: Vol. 1 e 2.
- Nelson, S.: Piece by Piece , Tetratunes, Right from the start, Two in one, Pares, Tunes you know , Threes, Fours, etc.
- Colledge, K. and H.: Fast Forward.
- Corrette, M.: Meuet. Schott VAB 39
- Norton, C.: Microjazz for starters.
- Classens, H.: Alto Classique. Vol.A.
- Joubert, Cl. H.: Mélusine pour alto et piano.
- Joubert, Cl. H.: Menuet de Largyronete pour alto et piano.
- Rieding :Concertino.
- Stanley Fletcher : New tunes fos Strings vol. 1/2
- Cohen Mary: Superpieces vol. 2.
- K. y D. Blackwell: Viola Time Runnes. Oxford University Press.

## 1.5 Curso: 3º de grao elemental

### 1.5.1 Obxectivos para o 3º curso de grao elemental

1. Adoptar unha posición adecuada co instrumento que permita ao alumno manexar o arco con total naturalidade e que evite problemas de tensión na man esquerda.
2. Desenvolver a velocidade da man esquerda con exercicios para a articulación e independencia dos dedos. Iniciar a práctica do trilo.
3. Perfeccionar os golpes de arco xa coñecidos e inicio da aproximación do arco cara o talón por medio da recuperación do arco. Iniciar o estudio do spiccato por medio de exercicios preparatorios. Combinar diferentes velocidades de arco e iniciar "arco de Viotti".
4. Desenvolver a aprendizaxe dos cambios de posición e dos harmónicos.
5. Iniciar o estudio das dobres cordas.
6. Aprender a realizar cambios desde 1ª a 2ª e 3ª posición, con flexibilidade e seguridade.
7. Iniciar os movementos introdutorios á realización do vibrato.
8. Tocar escalas en dúas oitavas en 1ª posición e con cambios a 2ª e 3ª.
9. Aplicar uns bos hábitos de estudio na práctica diaria.





10. Tocar as obras e estudos do curso con boa calidade de son e afinación.
11. Comprender as formas básicas das pezas que interpreta o alumno.
12. Ler fragmentos sinxelos a primeira vista acordes ao nivel do curso.
13. Tocar de memoria fragmentos e pezas axeitados ao nivel.
14. Ler de xeito fluído na clave de Do en 3ª.

### 1.5.2 Contidos

1. Desenvolvemento da técnica básica do arco. Perfeccionamento dos golpes de arco: detaché, legato, martelé, staccato lento, portato e arco de Viotti” coas súas combinacións.
2. Introducción ó estudio do spiccato.
3. Iniciación ao uso das dobres cordas.
4. Obras e estudos axeitados ao nivel con uso expresivo dos matices.
5. Aumento progresivo da velocidade da man esquerda. O trilo.
6. Os cambios de posición.
7. Iniciación ao vibrato.
8. Escalas en dúas oitavas con cambios de posición.
9. Escalas en posicións fixas de dúas oitavas en 1ª, 2ª e 3ª posición.
10. Lectura en clave de Do en 3ª.
11. Memorización de fragmentos e pezas axeitados ao nivel.
12. Exercicios básicos de cromatismos.

#### **Temporalización e secuenciación dos contidos:**

–1º trimestre: Desenvolvemento da técnica básica do arco. Perfeccionamento dos golpes de arco: detaché, legato, martelé, staccato , portato e "arco de Viotti". Aumento progresivo da velocidade da man esquerda. Os cambios de posición e iniciación ao vibrato (exercicios preparatorios). Escalas en dúas oitavas en 1ª , 2ª e 3ª posición. Estudos e pezas axeitadas ao nivel.

–2º trimestre: Afondamento no perfeccionamento dos golpes de arco: detaché, legato, martelé, staccato e portato, coas súas combinacións. Obras e estudos axeitados ao nivel con uso expresivo dos matices. Traballo dos cambios de posición e aplicación nas escalas. Exercicios básicos de cromatismos. Aplicación de diferentes velocidades de arco e inicio do estudo do spiccato. Traballo do vibrato.

–3º trimestre: Escalas en dúas oitavas en posición fixa e con cambios de posición (de 1ª a 3ª). Dobres cordas sinxelas. Obras e estudos axeitados ao nivel con uso expresivo dos matices. Desenvolvemento do estudo do spiccato. Traballo do vibrato.





### 1.5.3 Avaliación

#### Criterios de avaliación

1. Manter unha posición equilibrada do corpo, da viola, da man esquerda e do arco.
2. Tocar unha escala das establecidas para o curso con diferentes ritmos e golpes de arco, tanto en posicións fixas como con cambios de posición, cunha correcta distribución e toma do arco, así como con correcta articulación dos dedos da man esquerda, sonoridade e afinación.
3. Tocar un estudio do programa con diferentes golpes de arco e ligaduras.
4. Facer un cambio de posición á 2ª e á 3ª posición con boa afinación e relaxación.
5. Interpretar escalas, estudos ou melodías en 3ª e 2ª posición fixa.
6. Tocar as pezas do programa e os estudos con boa afinación e son, realizando os matices correctamente (vid. Listado de pezas recomendadas)
7. Interpretar pezas ou estudos de memoria facendo uso dos recursos expresivos traballados (dinámicas, fraseo...).
8. Comprender a estrutura formal das pezas interpretadas polo alumno.
9. Demostrar fluidez na lectura en clave de Do en 3ª.

#### Mínimos esixibles

##### -1º trimestre:

- Correcta colocación do instrumento e do arco.
- Interpretación en cordas ao aire e con armónicos de ritmos básicos aplicando correctamente detaché, martelé, ligadas, arco Viotti.
- Dúas escalas e arpejos en 2 oitavas con diferentes combinacións de golpes de arco (detaché, martelé, legato, arco de Viotti...)
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición a terceira.
- Tres pezas, das cales unha debe ser interpretada de memoria.
- Un estudo con variacións de arco.
- Unha audición técnica e unha audición pública.

##### -2º trimestre:

- Correcta colocación do instrumento e do arco.





- Interpretación en cordas ao aire e con armónicos de ritmos básicos aplicando correctamente detaché , martelé., ligadas, spiccato.

- Dúas escalas e arpexos en 2 oitavas con diferentes combinacións de golpes de arco (detaché, martelé , legato , arco de Viotti, spiccato...). Unha das escalas deberá ter cambio de posición a terceira.

- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición a terceira.

- Tres pezas , das cales unha debe ser interpretada de memoria.

- Dous estudos. Un deles deberá ter cambios de posición a terceira.

- Unha audición técnica e unha audición pública.

**-3º trimestre:**

- Dúas escalas e arpexos en 2 oitavas con diferentes combinacións de golpes de arco (detaché, martelé , legato , arco de Viotti, spiccato...). Unha das escalas deberá ter cambio de posición a terceira.

- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición.

- Un Concerto ou Concertino de memoria

- Dous estudo. Un deles deberá ter cambios de posición.

- Unha audición técnica e unha audición pública.



## **Adaptación á docencia semipresencial ou non presencial.**

Obxectivos : 14 (mantéñense os 14)

Contidos: 12 (mantéñense os 12)

Criterios: 9 (mantéñense os 9)

### **Procedementos e ferramentas de avaliación**

O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno: o profesorado terá en conta os informes individuais emitidos polo profesorado do curso anterior (agás no caso do alumnado de novo ingreso). Asemade, o profesorado detectará os contidos e obxectivos non acadados no curso anterior debido á interrupción da docencia presencial causada pola pandemia e prestará atención á situación emocional do alumnado e das súas posibilidades de conexión para o seguimento da docencia semipresencial ou a distancia de ser o caso. Anexo á programación atópase o modelo de Ficha de Avaliación Inicial aprobada polo Departamento de Corda. A avaliación será continua durante todo o curso, ou sexa, procesual, e haberá unha avaliación final ó termo de cada ciclo no caso do final do grao elemental e dos tres ciclos do grao medio. Ó termo do grao elemental e profesional haberá unha proba perante un tribunal que xulgue a capacidade do alumno para o acceso ó novo grao.

O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará unhas fichas de observación sistemática do alumno, a cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, empregarase unha ficha de avaliación do alumno. Estas fichas detállanse máis abaixo:

Haberá tamén unha coavaliación que implique a todo o grupo de alumnos entre si, incluíndo a autoavaliación e a avaliación do outro, sempre dende un punto de vista construtivo.

O mesmo profesor tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos, e o seu grao de motivación.

O profesorado dispón dun modelo de Ficha de observación sistemática do alumno que figura no Anexo I.

### **Criterios de cualificación**

Valorarase o control da posición do instrumento.

1. Control da afinación
2. Control do son e das dinámicas.
3. Control do ritmo.

#### 4. Control dos golpes de arco básicos.

##### **Porcentaxes de cualificación:**

30%- Posición/ Técnica

25%- Son/ Afinación

25%- Interpretación

20%- Actitude/ Estudo individual

Para a cuantificación empregárase o mesmo baremo en todo o grao elemental detallado para o 1º curso do GE.

##### **Criterios para a concesión de ampliación de matrícula**

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

Para a concesión da ampliación de matrícula na materia de viola, o profesor/a da materia realizará unha proba consistente na interpretación dun repertorio que incluírá alo menos as obras, escalas, exercicios e ou estudos indicados nesta programación nos mínimos esixibles do curso avaliado, sendo aplicados os criterios de avaliación e cualificación indicados nesta programación para dito curso. A proba valorarase de 1 a 10 sendo a cualificación positiva a partir de 5.

#### **1.5.4 Medidas de recuperación**

Plans de traballo para a superación de materias pendentes: O profesorado valorará a idoneidade das seguintes medidas:

- Programación de tarefas de carácter individual para o reforzamento dos puntos débiles de cada alumno
- Adaptación das U. D. específicas aos requirimentos dos alumnos con problemas concretos.
- Realización de actividades complementarias de reforzo como :
- Clases de reforzo fora do horario da clase individualizal
- Intercambio de grabacións do estudo na casa
- Programación da practica semanal baixo supervisión do seus pais/nais ou titores/as.

##### **Procedementos de avaliación nos casos en que a avaliación continua non é posible**

Nos casos en que, de acordo co procedemento disposto nas Normas de Organización e Funcionamento vixentes, o profesorado da materia considere que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, convocará a dito alumno/a para a realización dunha única proba na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.



A proba consistirá na interpretación do repertorio/escalas/estudos e ou exercicios indicados nesta programación para cada trimestre na temporalización do curso que corresponda.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os fixados nesta programación para o curso que corresponda.

A non asistencia á proba será cualificada coa nota mínima (1) por parte do profesorado da materia na sesión de avaliación correspondente.

### **Procedementos de recuperación ordinarios**

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

### **Probas extraordinarias de setembro**

Para superar as probas de cada curso, o alumno deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor no mes de xuño.

## **1.5.5 Recursos didácticos**

### **•Escalas e Arpexos.**

- Toledo, A. : Método de Escalas e arpexos.
- Viola scales and arpeggios (Book I). ABRSM.
- Mateu,E.: Escalas e arpexos. Real Musical.

### **•Métodos e estudos**

- Anderson, G. And Frost: All for Strings. Vol II/III
- Cohen, Mary: Superstudies for viola, vol.2
- Volmer, B.: Bratschenschule, vol.2
- Rolland , P. :Young Strings in action, vol.2
- Kinsey, H: Elementary Progressive Studies (Set II). ABRSM.
- Mackay, N.: Position changing for viola.
- Mackay, N.: Easy Position tunes for viola.
- Whistler: Introducing the positions Vol. I
- Woof, R.: Fifty Elementary Studies. ABRSM.
- Carse, A.: Viola School of Progressive Studies. Stainer & Bell.
- Garlej & Gonzalez: Método de viola. Vol II/III. Henry Lemoine.
- Collot, S.: L´ École de L´Alto. Etudes originales et progressives pour alto.
- Hoffmann, R.: Estudios op.86. Peters.
- Wohlfahrt : Estudios op. 45.
- H. Sitt : Estudios en 1ª posición

- Applebaum: String Builder
- Specimen sightreading Tests (ABRSM). Grados 1-5

### •Pezas

- Kuchler: Concertino op. 11
- Rieding, O.: Concerto en Mi m
- Rieding, O.: Concerto Op. 36
- Suzuki: Viola School vol. 2/3
- Norton, C.: Microjazz for viola.
- Corrette, M.: Menuett. Schott VAB39
- Colledge, K. and H.: Fast Forward.
- Classens, H.: Alto Classique. Vol.B.
- Barber, B.: Solos for Young Violists
- Joubert, Cl. H.: Mélusine pour alto et piano.
- Joubert, Cl. H.: Menuet de Laryronete pour alto et piano.
- Viola Music. Editio Musica Budapest.
- K. y D. Blackwell: Viola Time Sprinters. Oxford University Press.

## 1.6 Curso: 4º de grao elemental

### 1.6.1 Obxectivos para o 4º curso de grao elemental

1. Consolidar a técnica básica da viola no manexo do arco e a man esquerda.
2. Desenvolver os elementos expresivos básicos da música, adaptándose á obra, ao seu estilo e ás indicacións dinámicas.
3. Desenvolver o vibrato con fins expresivos.
4. Perfeccionar os golpes de arco coñecidos e continuar co estudio do spiccato facendo uso deles de modo coherente no repertorio.
5. Afianzar as 3 primeiras posicións e os cambios de posición, e iniciar o traballo de posicións máis altas.
6. Coñecer todas as escalas maiores e menores en dúas oitavas con cambios de posición ou en diferentes posicións (1ª, 2ª, 3ª e 4ª posición). Iniciar as escalas en tres oitavas ( Do M) e as escalas nunha corda maiores e menores.
7. Afondar no traballo das dobres cordas.
8. Iniciar o estudio de acordes de 3 e 4 notas.
9. Desenvolver a articulación e a velocidade na man esquerda e practicar trilos e outras ornamentacións.
10. Tocar en grupo escoitando aos demais e interpretando correctamente os matices.

11. Tocar un programa de obras que permita realizar unha proba de acceso ao Grao Profesional con soltura e interpretación axeitada, algunha delas de memoria.
12. Comprender a forma básica do concerto para instrumento solista.
13. Practicar a lectura a primeira vista con fragmentos seleccionados acordes ao nivel.
14. Tocar lendo nas claves de Do en 3ª e Sol en 2ª.

## 1.6.2 Contidos

1. Perfeccionamento e asimilación dos contidos dos cursos anteriores.
2. Aprendizaxe dos elementos expresivos básicos da música. O estilo, os matices e as dinámicas.
3. Estudio sistemático das tres primeiras posicións e dos cambios de posición e inicio do traballo de posicións máis altas.
4. Desenvolvemento do vibrato.
5. Control dos distintos recursos expresivos: vibrato, glissando, portamento e diferentes ataques.
6. Estudio dos golpes de arco básicos: detaché, legato, martelé, staccato e portato, coas súas combinacións, ademais do perfeccionamento do spiccato
7. Escalas en dúas oitavas con cambios de posición e arpejos, con diferentes golpes de arco. Iniciación ás tres oitavas na viola (Do M).
8. Escalas en posicións fixas de dúas oitavas en 1ª, 2ª, 3ª e 4ª posición.
9. Escalas maiores e menores en unha corda.
10. Ampliación do traballo das dobres cordas.
11. Iniciación aos acordes de 3 e 4 notas.
12. Exercicios de articulación da man esquerda e de desenvolvemento da velocidade. Trilos e outras ornamentacións.
13. Técnicas de estudio e memorización.
14. Lectura a primeira vista.
15. Lectura en Do en 3ª e Sol.
16. Estructuras formais das obras interpretadas polo alumno

### **Temporalización e secuenciación dos contidos:**

1º Trimestre: Perfeccionamento e asimilación dos contidos dos cursos anteriores. Técnicas de estudio e memorización. Escalas en dúas oitavas con cambios de posición e arpejos, con diferentes golpes de arco. Traballo dos cambios de posición e de dobres cordas. Perfeccionamento dos golpes de arco básicos e traballo do spiccato. Desenvolvemento do vibrato. Estudos e obras.

2º trimestre: Estudio sistemático das tres primeiras posicións. Perfeccionamento dos cambios de posición. Traballo de dobres cordas e iniciación aos acordes de 3 e 4 notas. Desenvolvemento da velocidade da articulación da man esquerda. Desenvolvemento do vibrato. Aplicación dos diferentes golpes de arco nas escalas: en posición fixa ( 1ª, 2ª, 3ª e 4ª posición) e en unha corda. Afondamento no spiccato. Afondamento do vibrato. Estudos e obras.

3º trimestre: Escala e arpejo de Do M en 3 oitavas, e repaso das escalas traballadas empregando os diferentes golpes de arco ( martelé, detaché, spiccato, staccato, ligado ( ata 12)). Perfeccionamento dos elementos expresivos básicos da música. O estilo, os matices e as

dinámicas. Perfeccionamento dos cambios de posición, das dobres cordas e dos acordes, e afondamento do vibrato. Estudios e obras.

### 1.6.3 Avaliación

#### Criterios de avaliación

1. Tocar un programa con tres obras que permita a realización da proba de acceso a Grao Profesional cunha correcta técnica, afinación, musicalidade e cun son ben timbrado (vid. Listado de pezas recomendadas).
2. Manter unha posición equilibrada do corpo, da viola, da man esquerda e do arco tocando escalas, estudos e pezas con boa afinación e son.
3. Realizar os cambios de posición coa técnica correcta.
4. Utilizar un vibrato de calidade e aplicalo axeitadamente como recurso expresivo.
5. Saber utilizar os golpes de arco básicos axeitados para cada estudio ou peza a interpretar na proba.
6. Interpretar as dinámicas, estilo e matices de cada obra cunha corrección acorde ao nivel.
7. Ler un fragmento breve a primeira vista acorde ao nivel.
8. Ler de xeito fluído nas claves de Do en 3ª e Sol.
9. Comprender as estruturas formais das obras interpretadas polo alumno.

#### Mínimos esixibles

##### - 1º trimestre:

- Correcta colocación do instrumento e do arco.
- Interpretación en cordas ao aire e con armónicos de ritmos básicos aplicando correctamente detaché , martelé., legato, spiccato
- Dúas escalas e arpexos en 2 oitavas e con cambio de posición con diferentes combinacións de golpes de arco (detaché, martelé , legato , arco de Viotti...)
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición.
- Un movemento rápido de Concerto de memoria e unha peza.
- Un estudo con variacións de arco.
- Unha audición técnica e unha audición pública.

##### -2º trimestre:

- Dúas escalas e arpexos en 2 oitavas e con cambio de posición con diferentes combinacións de golpes de arco (detaché, martelé , legato (2, 4, 6, 8...) , arco , spiccato...).
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición.
- Un movemento rápido de Concerto de memoria e unha peza ou movemento lento.
- Dous estudos. Un deles deberá ter cambios de posición a terceira.
- Unha audición técnica e unha audición pública.

**-3º trimestre:**

- Dúas escalas e arpexos en 2 oitavas con diferentes combinacións de golpes de arco (detaché, martelé , legato , arco de Viotti, spiccato...). Unha das escalas deberá ter cambio de posición a terceira.
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición.
- Un movemento rápido de Concerto de memoria e unha peza ou movemento lento.
- Dous estudos con cambios de posición, acordes e dobres cordas.
- Unha audición técnica e unha audición pública.

## **Adaptación á docencia semipresencial ou non presencial.**

Obxectivos : 14 (mantéñense os 14)

Contidos: 16 (mantéñense os 16)

Criterios: 9 (mantéñense os 9)

### **Procedementos e ferramentas de avaliación**

O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno: o profesorado terá en conta os informes individuais emitidos polo profesorado do curso anterior (agás no caso do alumnado de novo ingreso). Asemade, o profesorado detectará os contidos e obxectivos non acadados no curso anterior debido á interrupción da docencia presencial causada pola pandemia e prestará atención á situación emocional do alumnado e das súas posibilidades de conexión para o seguimento da docencia semipresencial ou a distancia de ser o caso. Anexo á programación atópase o modelo de Ficha de Avaliación Inicial aprobada polo Departamento de Corda. A avaliación será continua durante todo o curso, ou sexa, procesual, e haberá unha avaliación final ó termo de cada ciclo no caso do final do grao elemental e dos tres ciclos do grao medio. Ó termo do grao elemental e profesional haberá unha proba perante un tribunal que xulgue a capacidade do alumno para o acceso ó novo grao.

O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará unhas fichas de observación sistemática do alumno, a cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso asaudicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, empregarase unha ficha de avaliación do alumno. Estas fichas detállanse máis abaixo:

Haberá tamén unha coavaliación que implique a todo o grupo de alumnos entre si, incluíndo a autoavaliación e a avaliación do outro, sempre dende un punto de vista construtivo.

O mesmo profesor tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos, e o seu grao de motivación.

O profesorado dispón dun modelo de Ficha de observación sistemática do alumno que figura no Anexo I.

### **Criterios de cualificación**

Valorarase o control da posición do instrumento.

- Control da afinación
- Control do son e das dinámicas.
- Control do ritmo.
- Control dos golpes de arco básicos.

### **Porcentaxes de cualificación:**

30%- Posición/ Técnica

25%- Son/ Afinación

25%- Interpretación

20%- Actitude/ Estudo individual

Para a cuantificación empregarase o mesmo baremo en todo o grao elemental detallado para o 1º curso do GE.

### **1.6.4 Medidas de recuperación**

Plans de traballo para a superación de materias pendentes: O profesorado valorará a idoneidade das seguintes medidas:

- Programación de tarefas de carácter individual para o reforzamento dos puntos débiles de cada alumno
- Adaptación das U. D. específicas aos requirimentos dos alumnos con problemas concretos.
- Realización de actividades complementarias de reforzo como :
- Clases de reforzo fora do horario da clase individualizal
- Intercambio de grabacións do estudo na casa
- Programación da practica semanal baixo supervisión do seus pais/nais ou titores/as.

#### **Procedementos de avaliación nos casos en que a avaliación continua non é posible**

Nos casos en que, de acordo co procedemento disposto nas Normas de Organización e Funcionamento vixentes, o profesorado da materia considere que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, convocará a dito alumno/a para a realización dunha única proba na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá na interpretación do repertorio/escalas/estudos e ou exercicios indicados nesta programación para cada trimestre na temporalización do curso que corresponda.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os fixados nesta programación para o curso que corresponda.

A non asistencia á proba será cualificada coa nota mínima (1) por parte do profesorado da materia na sesión de avaliación correspondente.

#### **Procedementos de recuperación ordinarios**

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

## Probas extraordinarias de setembro

Para superar as probas de cada curso, o alumno deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor no mes de xuño.

### 1.6.5 Recursos didácticos

#### •Escalas e Arpexos.

- Toledo: Sistema de escalas e Arpexos.
- Mateu E.: Escalas e arpexos. Real Musical.
- Forbes, W.: Escalas e arpexos para viola. OUP
- Sistema de escalas da Associated Board of the Royal Schools of Music

#### •Estudos e Métodos.

- Sevcik op. 2 / 1.
- Sevcik op. 1 / 1.
- Wohlfahrt : Estudios op. 45.
- Mackay, N.: Position changing for viola.
- Mackay, N.: Easy Position tunes for viola.
- Hoffmann, R.: Estudios op.86. Peters.
- Whistler : Introducing the Positions vol. 1 e 2.
- Trott, Josephine: Melodious Double-Stops. Book 1.
- Kayser: 36 Estudios.
- Cohen : Technique takes off.
- Uhl, A.: Dreizig Etüden für viola. Schott VAB 44.
- Varios: Das Studium der Viola. Bärenreiter 6613.
- Specimen Sightreading Tests (ABRSM), Grados 1-5

#### •Pezas:

- Suzuki vol. 3 e 4.
- Fiocco : Allegro
- Telemann : Concerto en Sol M.
- Vivaldi : Sonata en mi m RV 40. IMC.
- Corrette, M.: Zwei Sonaten. Schott VAB 39.
- Pleyel: Dúos op. 8. Peters.
- Marcello, B.: Sonata para viola e continuo en Do.
- Marcello, B.: Sonata para viola e continuo en Sol.
- Varios: Alto Classique, Vol. B e C. Combre



- Kalliwoda, J. W.: 6 Nocturnes Op. 186. Peters
- Bach, J. S.: Suite nº 1 e Suite nº 3 (Bourrée I e II).
- Seitz, F.: Concerto nº2 transcrito para viola e orquestra.
- Seitz, F.: Concerto nº5 Transcrito para viola e orquestra.
- Coleccións de pezas da Editorial Moscova e da Royal Academy de Londres para este grao.
- H.S. Whistler e H. A. Hummel: Concert and Contest Collection. Rubank.

## 1.7 Curso: 1º de grao profesional

### 1.7.1 Obxectivos para o 1º de grao profesional

1. Controlar o equilibrio corporal, a boa colocación, a respiración, a alternancia de tensión e relaxación, a concentración e a memoria.
2. Perfeccionar os cambios de posición en todas as súas modalidades ata a 5ª posición.
3. Afianzar o vibrato con boa condución do brazo, pulso e dedo, e aplicar diferentes
4. Executar acordes de 3 e 4 notas.
5. Perfeccionar os golpes de arco traballados no Grao Elemental.
6. Desenvolver progresivamente a velocidade e a coordinación da man esquerda coa dereita.
7. Afondar no estudio de escalas e arpexos en tres oitavas, con diferentes golpes de arco, ritmos e velocidades.
8. Tocar escalas maiores e menores en una corda e en posición fixa con diferentes golpes de arco, ritmos e velocidades.
9. Iniciar o estudio metódico das dobres cordas ( sextas e terceiras).
10. Practicar estudos: Estudos de variacións de arco, dobres cordas, cambios de posición, expresivos...
11. Conseguir unha interpretación axeitada aos distintos estilos das obras.
12. Estudar con criterio, secuenciando o estudio para resolver problemas técnicos e musicais con economía de tempo e esforzo.
13. Ler fragmentos a primeira vista axeitados ao nivel do curso.

### 1.7.2 Contidos

1. Posición correcta do corpo co instrumento e boa suxeición do arco libre de tensións.
2. O estudo na casa: planificación.
3. Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e o punto de contacto.
4. Traballo sobre os cambios de posición ( ata a 5ª posición).
5. Desenvolvemento da velocidade da man esquerda.Exercicios de mecanismos con diferentes patróns de dedos e en diferentes posición.
6. Perfeccionamento dos golpes de arco ( martelé, detaché, staccato, ledato, spiccato).
7. Desenvolvemento do vibrato.
8. Dobres cordas ( sextas e terciras) e acordes de 3 e 4 notas.
9. A escala en tres oitavas e os seus arpexos: Do M e m, Re M e m.
10. Escalas maiores e menores en una corda e en posición fixa (1ª, 2ª, 3ª e 4ª posición).
11. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista.
12. Practica de estudos: dobres cordas, con variacións do arco, cambios posición, expresivos...

13. Traballo das obras de repertorio propostas para este curso, buscando a calidade sonora: fraseo, afinación, dinámica e estilo.

### **Temporalización e secuenciación dos contidos:**

1º trimestre: Planificación do estudo na cas. Posición correcta do corpo co instrumento e boa suxeición do arco. Perfeccionamento dos golpes de arco ( martelé, detaché, staccato, ledato, spiccato). Traballo dos cambios de posición. Escalas maiores e menores en una corda e en posición fixa (1ª, 2ª, 3ª e 4ª posición). Unha en tres oitavas. Exercicios de mecanismos con diferentes patróns de dedos e en diferentes posición. Desenvolvemento do vibrato. Traballo das obras e do repertorio propostas para este curso. Dobres cordas ( sextas). Practica de estudos.

2º trimestre: Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto. Escalas e arpejos en tres oitavas aplicando diferentes golpes de arco e ritmos. Desenvolvemento do vibrato. Dobres cordas ( terceiras ) e acordes de 3 e 4 notas. Mellora traballo dos cambios de posición e dos exercicios de mecanismos. Practica de estudos. Traballo das obras de repertorio propostas para este curso. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista.

3º trimestre: Desenvolvemento da velocidade da man esquerda. Exercicios de mecanismos con diferentes patróns de dedos e en diferentes posición. Escalas e arpejos en tres oitavas . Traballo das obras e dos estudos do repertorio propostas para este curso, buscando a calidade sonora: fraseo, afinación, dinámica e estilo. Perfeccionamento dos golpes de arco, do vibrato, das dobres cordas e dos acordes. Traballo da memoria.

## **1.7.3 Avaliación**

### **Criterios de avaliación**

1. Coñecer de forma máis completa o instrumento e o arco e as súas posibilidades acústicas: Saber afinalo. Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos propios do seu curso.
2. Mostrar un grado de asimilación de conceptos técnicos, tanto do brazo dereito: suxeición, condución, golpes de arco “alla corda” e perfeccionamento dos saltados, acordes, etc.; da man esquerda: articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas, etc.; así como da coordinación de ambos brazos.
3. Ter unha posición axeitada que lle permita, ademais da correcta colocación do instrumento, tocar con comodidade, liberdade e seguridade.
4. Interpretar a maior parte do repertorio de memoria.
5. Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresivo e os hábitos de estudio adquiridos.
6. Tocar dúas escala en tres oitavas e os seus arpejos con boa afinación e bo son, tendo en conta unha boa distribución do arco, uns cambios de posición fluídos e uns cambios de corda limpos, en catro, seis, oito e doce ligadas por arco.

7. Aplicar na escala diferentes ritmos e golpes de arco: detaché, portato, legato, spiccato... e as súas combinacións, con boa afinación, bo ritmo e limpeza de son.

8. Ler a primeira vista un fragmento musical de nivel apropiado con correcta afinación e ritmo.

### Mínimos esixibles

#### -1º Trimestre

- Posición correcta do corpo co instrumento e boa suxeición do arco.
- Unha escala e arpexos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4 e 8. Os arpexos ligados de 3
- Escalas maiores en posición fixa (1ª, 2ª, 3ª e 4ª posición).
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición.
- Un movemento rápido de Concerto de memoria e unha peza.
- Un estudo con variacións de arco e outro de dobres cordas.
- Unha audición técnica .

#### -2º trimestre:

- Unha escala e arpexos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4, 8 e 12. Os arpexos ligados de 3 e 6.
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición.
- Unha peza de carácter virtuoso.
- Un movemento para viola soa barroco ( Preludio dunha suite de Bach, Fantasía de Telemann)
- Dous estudos ( un deles será de dobres cordas).
- Unha audición técnica.

#### -3º trimestre:

- Unha escala e arpexos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4, 8 e 12. Os arpexos ligados de 3 e 6.
- Escalas de sextas e terceiras despregadas.
- Un movemento rápido de Concerto de memoria e unha peza ou movemento lento.
- Dous estudos con cambios de posición, acordes e dobres cordas.
- Unha audición técnica.

## **Adaptación á docencia semipresencial ou non presencial.**

Obxectivos : 13 (mantéñense os 13)

Contidos: 13 (mantéñense os 13)

Criterios: 8 (mantéñense os 8)

### **Procedementos e ferramentas de avaliación**

O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno: o profesorado terá en conta os informes individuais emitidos polo profesorado do curso anterior (agás no caso do alumnado de novo ingreso). Asemade, o profesorado detectará os contidos e obxectivos non acadados no curso anterior debido á interrupción da docencia presencial causada pola pandemia e prestará atención á situación emocional do alumnado e das súas posibilidades de conexión para o seguimento da docencia semipresencial ou a distancia de ser o caso. Anexo á programación atópase o modelo de Ficha de Avaliación Inicial aprobada polo Departamento de Corda. A avaliación será continua durante todo o curso, ou sexa, procesual, e haberá unha avaliación final ó termo de cada ciclo no caso do final do grao elemental e dos tres ciclos do grao medio. Ó termo do grao elemental e profesional haberá unha proba perante un tribunal que xulgue a capacidade do alumno para o acceso ó novo grao.

O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará unhas fichas de observación sistemática do alumno, a cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, empregarase unha ficha de avaliación do alumno. Estas fichas detállanse máis abaixo:

Haberá tamén unha coavaliación que implique a todo o grupo de alumnos entre si, incluíndo a autoavaliación e a avaliación do outro, sempre dende un punto de vista construtivo.

O mesmo profesor tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos, e o seu grao de motivación.

O profesorado dispón dun modelo de Ficha de observación sistemática do alumno que figura no Anexo I.

### **Criterios de cualificación**

#### **PARTE TÉCNICA:**

- a. Control do ritmo e medida das figuras.
- b. Grao de dificultade do repertorio.
- c. Afinación e calidade do son.

- d. Claridade na dixitación.
- e. Control das articulacións e golpes de arco.

#### PARTE INTERPRETATIVA:

- Calidade do son.
- Respecto ós estilos interpretativos , tempos e articulacións das obras.
- Capacidade da realización das diferentes dinámicas
- Capacidade interpretativa e de adaptación na práctica musical de grupo.

#### Porcentaxes de cualificación:

30%- Interpretación

30%- Posición/ Técnica

20%- Son/ Afinación

20%- Estudo e actitude

Para a cuantificación empregárase o seguinte baremo en todo o grao profesional:

9 – 10 Interpretación realizada con seguridade técnica e autoridade musical; Excelente precisión e fluidez na interpretación; Realización musical de tódolos detalles escritos na partitura; Excelente afinación; Excelente produción, flexibilidade e proxección do son; Tempo musicalmente convincente e mantido; Sentido instintivo e comunicativo da interpretación.

7 – 8 Precisión e fluidez xeral na interpretación; Atención aos detalles escritos na partitura; Boa calidade, flexibilidade e proxección do son; Tempo axeitado e mantido; Correcto uso do fraseo, das dinámicas e da articulación; Sentido comunicativo da interpretación.

5 – 6 Seguridade global dentro dun tempo axeitado e ben mantido; Tecnicamente axeitado; Limitacións no uso de recursos musicais; Calidade, flexibilidade e proxección do son aceptable; Evidencia dunha coidadosa preparación.

4 Xusto por debaixo do nivel aceptable de precisión en xeral; Errores na afinación e no ritmo; Son pobre, con flexibilidade limitadas e ausencia de expresión; Algúns tropezos ou interrupcións; Falta de fraseo, dinámica e articulación; Tempo non axeitado ou non mantido; Estilo non apropiado; Evidencia na falta de preparación.

2 – 3 Serias dificultades coas notas e/ou o ritmo; Ausencia de detalles musicais; Seria falta de control no son; Soamente algúns pasaxes dominados; Incapaz de continuar sen erros máis dunha breve parte; Tecnicamente non axeitado.

1 Non presenta traballo algún.

#### **Crterios para a concesión de ampliación de matrícula**

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (disponibles na páxina web).

Para a concesión da ampliación de matrícula na materia de viola, o profesor/a da materia realizará unha proba consistente na interpretación dun repertorio que incluírá alo menos as obras, escalas, exercicios e ou estudos indicados nesta programación nos mínimos esixibles do curso avaliado, sendo aplicados os criterios de avaliación e cualificación indicados nesta programación para dito curso. A proba valorarase de 1 a 10 sendo a cualificación positiva a partir de 5.

#### **1.7.4 Medidas de recuperación**

Plans de traballo para a superación de materias pendentes: O profesorado valorará a idoneidade das seguintes medidas:

- Programación de tarefas de carácter individual para o reforzamento dos puntos débiles de cada alumno
- Adaptación das U. D. específicas aos requirimentos dos alumnos con problemas concretos.
- Realización de actividades complementarias de reforzo como :
- Clases de reforzo fora do horario da clase individualizal
- Intercambio de grabacións do estudo na casa
- Programación da practica semanal baixo supervisión do seus pais/nais ou titores/as.

#### **Procedementos de avaliación nos casos en que a avaliación continua non é posible**

Nos casos en que, de acordo co procedemento disposto nas Normas de Organización e Funcionamento vixentes, o profesorado da materia considere que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, convocará a dito alumno/a para a realización dunha única proba na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá na interpretación do repertorio/escalas/estudos e ou exercicios indicados nesta programación para cada trimestre na temporalización do curso que corresponda.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os fixados nesta programación para o curso que corresponda.

A non asistencia á proba será cualificada coa nota mínima (1) por parte do profesorado da materia na sesión de avaliación correspondente.

#### **Procedementos de recuperación ordinarios**

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

## Probas extraordinarias de setembro

Para superar as probas de cada curso, o alumno deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor no mes de xuño.

### 1.7.5 Recursos didácticos

#### •Escalas e arpejos

- Sevcik. Escalas e arpejos
- C. Flesch: El sistema de escalas.

#### •Estudios e métodos

- Wohlfahrt : Op. 45
- Sevcik: Op. 2/1, Op. 1/1
- Schradieck, H.: Escola da técnica para viola. Vol. 1.
- Sitt, H.: 20 Estudos de dobres cordas, Op. 32.
- Trott, J.: Melodius Double- Stops. Book 1
- Hoffmann, R.: Estudos Op. 86.
- Mazas: Estudios especiais op. 36.
- Kayser: 36 estudios elementais e progresivos para viola.
- Uhl, A.: Dreizig Etüden für viola.
- H. Whistler: "Introducing the positions" Vol. I e II
- Specimen Sightreading Tests (ABRSM), Grados 1-5

#### •Pezas e Concertos

- Suzuki: Vol. 4 e 5
- Seitz, F.: Concierto nº2.
- Seitz, F.: Concierto nº5.
- Corrette, M.: Zwei Sonaten. Schott VAB 39.
- Corrette, M.: Sonata en Si b Mayor para viola e continuo.
- Cambini, G.: 6 dúos concertantes para dúas violas.
- Pleyel, I.: 6 dúos Op. 8, para dúas violas.
- Bach, J. S.: Suite nº 1 e Suite nº 3 (Bourrée I e II).
- Telemann, G. P.: 12 Fantasías (transcripción das fantasías para viola).
- Telemann, G. P.: Concerto en Sol M .
- Telemann, G. P.: Concerto en Sol M para dúas violas.
- Telemann, G. P.: Sonata en Si b M para viola e continuo.
- Marcello, B.: Sonata en Do M e Sonata en Sol M para viola e continuo.
- Fiocco, H.: Allegro
- Mozart, Leopold: Concerto para viola. Kunzelmann.



- Hummel, B.: Sonatina nº 1. Simrock
- Sitt, H.: Album leaves. Peters.
- Kalliwoda, J. W.: 6 Nocturnos Op. 186.
- Varios: Alto Classique, Vol. C.
- H.S. Whistler e H. A. Hummel: Concert and Contest Collection. Rubank.
- Ernst, H.: Rondo alla Zingarese.
- Dancla, Chas.: Air Varié de Concert.
- De Beriot, Chas.: Tema e Variacións en DoM.

## 1.8 Curso: 2º de grao profesional

### 1.8.1 Obxectivos para o 2º curso de grao profesional

1. Controlar o equilibrio corporal, a boa colocación, a respiración, a alternancia de tensión e relaxación, a concentración e a memoria.
2. Tocar os estudos e as obras do curso con estilo axeitado, calidade de son, afinación e empregando os recursos expresivos precisos.
3. Desenvolver a capacidade de memorizar as obras do curso.
4. Desenvolver o control da afinación e a calidade do son.
5. Ser capaz de tocar en público con seguridade e control.
6. Perfeccionar os cambios de posición en todas as súas modalidades ata a 6ª posición.
7. Desenvolver progresivamente a velocidade e a coordinación da man esquerda coa dereita.
8. Afondar no estudio de escalas e arpejos en tres oitavas, con diferentes golpes de arco e ritmos e desenvolver a velocidade (hasta 24 ligadas ).
9. Tocar escalas maiores e menores en una corda e en posición fixa con diferentes golpes de arco, ritmos e velocidades.
10. Estudar con criterio, secuenciando o estudio para resolver problemas técnicos e musicais con economía de tempo e esforzo.
11. Estudar as dobres cordas ( 3ª e 6ª). Afianzar o vibrato con boa condución de brazo, pulso e dedo, e aplicalo axeitadamente ao repertorio.
12. Comezar co saltillo.
13. Ler pezas a primeira vista axeitadas ao nivel do curso.

### 1.8.2 Contidos

1. Posición correcta do corpo co instrumento e boa suxeición do arco libre de tensións.
2. Escalas en tres oitavas cos seus arpejos: Do M e m, Re M e m, Mi bM.
3. Escalas en posición fixa (2ª, 3ª, 4ª e 5ª posición) e en unha corda con diferentes golpes de arco e ritmos.

4. Inicio ás dobres cordas con intervalos de 3<sup>a</sup>e 6<sup>a</sup> .
5. Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato.
6. Aplicación de diversos patróns rítmicos, articulacións e golpes de arco nos estudos, en pasaxes concretas das obras e nas escalas.
7. Perfeccionamento dos cambios de posición.
8. Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica e a dinámica, nas obras do repertorio do curso.
9. Desenvolvemento dos golpes de arco e inicio do saltillo.
10. Desenvolvemento da velocidade e articulación da man esquerda. Mecanismos con diferentes patróns de dedos en diferentes posicións.
11. O estudo en casa: planificación.
12. Traballo de estudos: estudos con variacións de arco, en dobres cordas, con cambios de posición, para facer un traballo expresivo...
13. Traballo das obras de repertorio propostas para este curso empregando boa afinación, calidade de son e os recursos expresivos acordes ao estilo.
14. Preparación do concerto público.
15. Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións.
16. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista.

### **Temporalización e secuenciación dos contidos:**

-1º trimestre: Posición correcta do corpo co instrumento e boa suxeición do arco libre de tensións. Escalas en posición fixa ( 1<sup>a</sup>, 2<sup>a</sup>, 3<sup>a</sup>, 4<sup>a</sup> e 5<sup>a</sup> posición) e nunha corda. Unha escala e arpejos en 3 oitavas ( con diferentes golpes de arco e ritmos). Traballo de cambios de posición (E exercicios). Traballo das dobres cordas con intervalos de 3<sup>a</sup> e 6<sup>a</sup> . Aplicación de diversos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco ás escalas. Un estudio con variacións de arco e outro de dobres cordas. Un movemento rápido de Concerto.

-2º trimestre: Escalas e arpejos en 3 oitavas (solta, staccato e legato de 4, 8 e 12 a escala e os arpejos de 3 e 6) . Desenvolvemento dos golpes de arco saltados ( spiccato e inicio do saltillo). Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e o punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato. Mecanismos. Continuación do traballo de obras e estudos propostas para este curso. Continuación do desenvolvemento técnico-artístico do instrumento, tanto do arco como da man esquerda.

-3º trimestre: Escalas e arpejos en 3 oitavas (solta, staccato e legato de 4, 8 , 12, 24) a escala e os arpejos de 3 e 9) . Perfeccionamento das dobres cordas, dos cambios de posición e dos golpes de arco. Mellora do saltillo. Mecanismos con diferentes patróns de dedos en diferentes posicións. Continuación do traballo de obras e estudos propostas para este curso. Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características

das diferentes versións. Interpretación das obras de diferentes estilos de memoria. Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica e a dinámica.

### 1.8.3 Avaliación

#### Criterios de avaliación

1. Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os bos hábitos de estudio adquiridos.
2. Mostrar un grado de asimilación de conceptos técnicos, tanto do brazo dereito (suxeición, conducción, calidade de son e golpes de arco); como da man esquerda (articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas, etc.) e da coordinación de ambos brazos.
3. Tocar dúas escalas en tres oitavas e os seus arpejos con boa afinación e bo son, tendo en conta unha boa distribución do arco, cambios de posición fluídos e cambios de corda limpos, en catro, seis, oito, doce e vinte catro ligadas por arco.
4. Tocar unha escala con diferentes ritmos e golpes de arco: detaché, staccato, legato, spiccato, saltillo e diferentes combinacións con boa afinación, bo ritmo e limpeza de son.
5. Interpretar un repertorio que inclúa estudos e obras para solista e con acompañamento de piano, empregando a técnica e os criterios estéticos adquiridos con correcta utilización do tempo, do arco e do son.
6. Interpretar parte do repertorio de memoria.
7. Tocar a primeira vista pasaxes de dificultade acorde ao nivel do curso.

#### Mínimos esixibles

-1º Trimestre

- Unha escala e arpejos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4 , 8 e 12. Os arpejos ligados de 3
- Escalas maiores en posición fixa (1ª, 2ª, 3ª, 4ª e 5ª posición).
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición.
- Un movemento rápido de Concerto de memoria e unha peza.
- Un estudo con variacións de arco e outro de dobres cordas.
- Unha audición técnica .

-2º trimestre:

- Unha escala e arpexos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4, 8 , 12 e 24. Os arpexos ligados de 3 e 6.
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición.
- Unha peza de carácter virtuoso.
- Dous movementos para viola soa barroco ( Preludio dunha suite de Bach, Fantasía de Telemann).
- Dous estudos ( un deles será de dobres cordas e outro de estilo clásico).
- Unha audición técnica.

### **-3º trimestre:**

- Unha escala e arpexos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4, 8, 12 e 24.Os arpexos ligados de 3 e 9.
- Escalas de sextas e terceiras despregadas.
- Un movemento rápido de Concerto de memoria e unha peza ou movemento lento.
- Dous estudos con cambios de posición, acordes e dobres cordas.
- Unha audición técnica.

### **Adaptación á docencia semipresencial ou non presencial.**

Obxectivos : 13 (mantéñense todos agás o 5)

Contidos: 16 (mantéñense todos agás o14)

Criterios: 7 (mantéñense os 7)

#### **Procedementos e ferramentas de avaliación**

O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno: o profesorado terá en conta os informes individuais emitidos polo profesorado do curso anterior (agás no caso do alumnado de novo ingreso). Asemade, o profesorado detectará os contidos e obxectivos non acadados no curso anterior debido á interrupción da docencia presencial causada pola pandemia e prestará atención á situación emocional do alumnado e das súas posibilidades de conexión para o seguimento da docencia semipresencial ou a distancia de ser o caso. Anexo á programación atópase o modelo de Ficha de Avaliación Inicial aprobada polo Departamento de Corda. A avaliación será continua durante todo o curso, ou sexa, procesual, e haberá unha avaliación final ó termo de cada ciclo no caso do final do grao elemental e dos tres

ciclos do grao medio. Ó termo do grao elemental e profesional haberá unha proba perante un tribunal que xulgue a capacidade do alumno para o acceso ó novo grao.

O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará unhas fichas de observación sistemática do alumno, a cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, empregárase unha ficha de avaliación do alumno. Estas fichas detállanse máis abaixo:

Haberá tamén unha coavaliación que implique a todo o grupo de alumnos entre si, incluíndo a autoavaliación e a avaliación do outro, sempre dende un punto de vista construtivo.

O mesmo profesor tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos, e o seu grao de motivación.

O profesorado dispón dun modelo de Ficha de observación sistemática do alumno que figura no Anexo I.

### **Criterios de cualificación**

Porcentaxes de cualificación:

30%- Interpretación

30%- Posición/ Técnica

20%- Son/ Afinación

20%- Estudo e actitude.

Para a cuantificación empregárase o mesmo baremo en todo o grao elemental detallado para o 1º curso do GP.

### **Criterios para a concesión de ampliación de matrícula**

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

Para a concesión da ampliación de matrícula na materia de viola, o profesor/a da materia realizará unha proba consistente na interpretación dun repertorio que incluírá alo menos as obras, escalas, exercicios e ou estudos indicados nesta programación nos mínimos esixibles do curso avaliado, sendo aplicados os criterios de avaliación e cualificación indicados nesta programación para dito curso. A proba valorarase de 1 a 10 sendo a cualificación positiva a partir de 5.

## **1.8.4 Medidas de recuperación**

Plans de traballo para a superación de materias pendentes: O profesorado valorará a idoneidade das seguintes medidas:

- Programación de tarefas de carácter individual para o reforzamento dos puntos débiles de cada alumno
- Adaptación das U. D. específicas aos requirimentos dos alumnos con problemas concretos.
- Realización de actividades complementarias de reforzo como :
- Clases de reforzo fora do horario da clase individualizal

- Intercambio de grabacións do estudo na casa
- Programación da practica semanal baixo supervisión do seus pais/nais ou tutores/as.

### Procedementos de avaliación nos casos en que a avaliación continua non é posible

Nos casos en que, de acordo co procedemento disposto nas Normas de Organización e Funcionamento vixentes, o profesorado da materia considere que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, convocará a dito alumno/a para a realización dunha única proba na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá na interpretación do repertorio/escalas/estudos e ou exercicios indicados nesta programación para cada trimestre na temporalización do curso que corresponda.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os fixados nesta programación para o curso que corresponda.

A non asistencia á proba será cualificada coa nota mínima (1) por parte do profesorado da materia na sesión de avaliación correspondente.

### Procedementos de recuperación ordinarios

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

### Probas extraordinarias de setembro

Para superar as probas de cada curso, o alumno deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor no mes de xuño.

## 1.8.5 Recursos didácticos

### • Escalas e arpexos

- Sevcik: Escalas e arpexos
- C. Flesch: O sistema de escalas.

### • Estudos e métodos

- Wohlfahrt : Op. 45
- Sevcik: Op. 2/1, Op. 1/1, Op. 7, 8 e 9.
- Schradieck, H.: Escola da técnica para viola. Vol. 1.
- Sitt, H.: 20 Estudos de dobres cordas, Op. 32.

- Hoffmann, R.: Estudos Op. 86.
- Hoffmann, R.: Estudos melódicos en dobres cordas.
- Trott, J.: Melodious Double-Stops. Book 1.
- Mazas: Estudos especiais op. 36.
- Kayser: 36 estudos elementais e progresivos para viola.
- Uhl, A.: Dreizig Etüden für Viola.
- Whistler: "Introducing the positions" Vol. I e II.
- Bruni, A. B.: 25 estudos para viola.
- Specimen Sightreading Tests (ABRSM), Grados 1-5.

#### •Pezas e Concertos

- Suzuki: Vol. 5 e 6.
- Seitz, F.: Concerto nº3 en Do menor.
- Corrette, M.: Sonata en Si b Maior para viola e contínuo.
- Cambini, G.: 6 dúos concertantes para dúas violas.
- Bach, W. F.: Dúos para 2 violas.
- Bach, J. S.: Suite nº 1 e Suite nº 3 (Bourrée I e II).
- Telemann, G. P.: 12 Fantasías (transcripción das fantasías para viola).
- Marcello, B.: Sonata en Do M e Sonata en Sol M para viola e contínuo.
- Fiocco, H.: Allegro
- Ferguson, H.: 4 pequenas pezas Op. 6. Boosey.
- Flackton, W.: Sonatas para viola e contínuo. Schott.
- Mozart, Leopold: Concerto para viola. Kunzelmann.
- Zelter: Concerto en Mi B Maior.
- Hummel, B.: Sonatina nº 1. Simrock
- Sitt, H.: Album leaves. Peters.
- Kalliwoda, J. W.: 6 Nocturnos Op. 186.
- Ernst, H.: Rondo alla Zingarese.
- Dancla, Chas.: Air Varié de Concert.

## 1.9 Curso: 3º de grao profesional

### 1.9.1 Obxectivos para o 3º curso de grao profesional

1. Afondar no ton muscular, na respiración e na comodidade na execución instrumental.
2. Continuar co traballo de cambios de posición.
3. Afianzar o vibrato con boa condución de brazo, pulso e dedos, e traballar as distintas velocidades.
4. Perfeccionar os golpes de arco traballados (detaché, martelé, staccato, spiccato, ...) e as súas combinacións.
5. Comezar co saltillo\*. ( Este obxectivo trasladouse a este curso debido ás modificacións na programación do curso anterior pola suspensión de clases durante o terceiro trimestre)
6. Desenvolvemento da velocidade e articulación da man esquerda.
7. Tocar escalas maiores e menores en una corda e en posición fixa con diferentes golpes de arco, ritmos e velocidades.
8. Afondar no estudio de escalas e arpejos en tres oitavas con diferentes golpes de arco e velocidades ( escalas hasta 24 ligadas e arpejos hasta 9 ligados).
9. Estudiar as dobres cordas de xeito sistemático: 8ª, 3ª e 6ª
10. Manter hábitos de estudio que permitan desenvolver as capacidades técnico-artísticas, aplicando progresivamente e con autonomía os coñecementos musicais, valorando o propio rendemento e o tempo empregado no estudio
11. Controlar permanentemente a afinación e perfeccionar continuamente a calidade sonora
12. Interpretar un repertorio solístico e de conxunto que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos de unha dificultade axeitada ao nivel
13. Iniciar a aplicación dos coñecementos harmónicos, formais e históricos na busca de unha interpretación artística de calidade
14. Adquirir o autocontrol necesario a través da experiencia de tocar en público como solista e en conxunto, fomentando a memorización do repertorio
15. Desenvolver a capacidade da lectura a primeira vista
16. Fomentar o hábito de escoitar música para adquirir progresivamente criterios interpretativos.

### 1.9.2 Contidos

1. Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato.
2. Posición correcta do corpo co instrumento e boa suxeición do arco libre de tensións.
3. Escalas e arpejos en posición fixa (2ª, 3ª, 4ª, 5ª e 6ª posición) e sobre unha corda con diferentes ritmos, golpes de arco e velocidades.
4. Escalas e arpejos en tres oitavas: Do M e m, Re M e m, Mib M, Mi M e m.
5. As dobres cordas con intervalos de 3ª, 6ª e 8ª.



6. Aplicación de diversos patróns rítmicos, articulacións e golpes de arco nos estudos, en pasaxes concretas das obras e nas escalas.
7. Traballo de mecanismos con diferentes patróns de dedos e en diferentes posicións.
8. Harmónicos naturais e artificiais.
9. Desenvolvemento da velocidade e articulación da man esquerda.
10. Práctica dos cambios de posición.
11. Traballo do saltillo.
12. Desenvolvemento do vibrato: fluidez e diferentes velocidades.
13. O estudo na casa: a planificación.
14. Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agóxica e a dinámica.
15. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista.
16. Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións.
17. Interpretación dun repertorio de estudos e obras representativas de diferentes épocas e estilos dunha dificultade axeitada ao nivel.

#### **Temporalización e secuenciación dos contidos:**

•1º trimestre. O estudo na casa: planificación. Posición correcta do corpo co instrumento e boa suxeición do arco libre de tensións. Escalas e arpejos en posición fixa (2ª, 3ª, 4ª, 5ª e 6ª posición) e sobre unha corda con diferentes ritmos, golpes de arco e velocidade. Unha escala e arpejos en tres oitavas ( a escala:solto, staccato e legato de 4, 8 e 12; e os arpejos de 3 e 6). Harmónicos naturais e artificiais. Estudio das dobres cordas : intervalos de Terceiras e Sextas e estudos de dobres cordas. Traballo de mecanismos con diferentes patróns de dedos e en diferentes posicións. Traballo dun estudio con variacións para o arco. Traballo das obras programadas para o curso. Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato

•2º trimestre: Traballo dos cambios de posición e dos golpes de arco (especialmente o saltillo). Unha escala e arpejos en tres oitavas ( a escala:solto, staccato e legato de 4, 8, 12 e 24; e os arpejos de 3 e 9). Estudio das dobres cordas : intervalos de Terceiras e Sextas e estudos de dobres cordas. Aplicación dos diversos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco a tódolos aspectos do estudio da técnica. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista. Desenvolvemento do vibrato: fluidez e diferentes velocidades. Continuación do traballo das obras e estudos do curso. Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agóxica e a dinámica das pezas e estudos.

–3º trimestre: Afondamento na técnica, tanto de man esquerda como de man dereita. Unha escala e arpejos en tres oitavas ( a escala:solto, staccato e legato de 4, 8, 12 e 24; e os arpejos de 3 e 9). Continuación co traballo do saltillo. Estudio das dobres cordas : intervalos de Terceiras e Sextas e Oitavas. Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións. Perfeccionamento dos aspectos técnicos e interpretativos das obras e estudos traballados durante o curso.

## 1.9.3 Avaliación

### Criterios de avaliación

1. Ter unha postura corporal que permita unha correcta colocación do instrumento e favoreza a liberdade de movementos, unha boa coordinación de ambos brazos e un son ben timbrado.
2. Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e bos hábitos de estudo
3. Mostrar un grao de asimilación de conceptos técnicos, tanto do brazo dereito (suxeición, conducción, calidade de son, golpes de arco á corda e saltados, acordes, etc.) como da man esquerda (articulación, velocidades, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas etc.) e a coordinación entre ambos brazos
4. Tocar dúas escala en tres oitavas e os seus arpexos con boa afinación e bo son, tendo en conta unha boa distribución do arco, cambios de posición fluídos e cambios de corda limpos, en catro, seis, oito, doce e vinte catro por arco para a escala e seis e nove para os arpexos
5. Tocar unha escala con diferentes ritmos e golpes de arco: detaché, staccato, legato, spiccato, saltillo e diferentes combinacións, con boa afinación, bo ritmo e limpeza de son
6. Tocar escalas en dobres cordas en sextas e oitavas
7. Tocar a primeira vista fragmentos acordes ao nivel do curso
8. Interpretar un repertorio que inclúa estudos, obras para solo, concertos, sonatas etc., empregando a técnica adquirida e os criterios estéticos traballados, e interpretar algunhas de memoria
9. Mostrar en cada clase unha maior autonomía na resolución de problemas técnicos e interpretativos.

### Mínimos esixibles

#### -1º Trimestre

- Unha escala e arpexos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4 , 8 e 12. Os arpexos ligados de 3.
- Escalas maiores en posición fixa (1ª, 2ª, 3ª , 4ª e 5ª posición) e en unha corda.
- Escalas de sextas e terceiras.
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición.
- Un movemento rápido de Concerto de memoria e unha peza.
- Un estudo con variacións de arco e outro de dobres cordas.
- Unha audición técnica .

#### -2º trimestre:

- Unha escala e arpexos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4, 8 , 12 e 24. Os arpexos ligados de 3 e 6.

- Escalas de sextas e terceiras.
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición.
- Unha peza de carácter virtuoso.
- Dous movementos para viola soa barroco ( Preludio dunha suite de Bach, Fantasía de Telemann).
- Dous estudos ( un deles será de dobres cordas e outro de estilo clásico).
- Unha audición técnica.

### **-3º trimestre:**

- Unha escala e arpexos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4, 8, 12 e 24. Os arpexos ligados de 3 e 9.
- Escalas de sextas e terceiras en dúas oitavas; e oitavas despregadas.
- Un movemento rápido de Concerto de memoria e unha peza ou movemento lento u obras semellantes.
- Dous estudos con cambios de posición, acordes e dobres cordas, pasaxes expresivos...
- Unha audición técnica.

### **Adaptación á docencia semipresencial ou non presencial.**

Obxectivos : 16 (mantéñense todos agás o 14)

Contidos: 17 (mantéñense os 13)

Criterios: 9 (mantéñense os 9)

#### **Procedementos e ferramentas de avaliación**

O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno: o profesorado terá en conta os informes individuais emitidos polo profesorado do curso anterior (agás no caso do alumnado de novo ingreso). Asemade, o profesorado detectará os contidos e obxectivos non acadados no curso anterior debido á interrupción da docencia presencial causada pola pandemia e prestará atención á situación emocional do alumnado e das súas posibilidades de conexión para o seguimento da docencia semipresencial ou a distancia de ser o caso. Anexo á programación atópase o modelo de Ficha de Avaliación Inicial aprobada polo Departamento de Corda. A avaliación será continua durante todo o curso, ou sexa, procesual, e haberá unha avaliación final ó termo de cada ciclo no caso do final do grao elemental e dos tres ciclos do grao medio. Ó termo do grao elemental e profesional haberá unha proba perante un tribunal que xulgue a capacidade do alumno para o acceso ó novo grao.

O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará unhas fichas de observación sistemática do alumno, a cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, empregarase unha ficha de avaliación do alumno. Estas fichas detállanse máis abaixo:

Haberá tamén unha coavaliación que implique a todo o grupo de alumnos entre si, incluíndo a autoavaliación e a avaliación do outro, sempre dende un punto de vista construtivo.

O mesmo profesor tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos, e o seu grao de motivación.

O profesorado dispón dun modelo de Ficha de observación sistemática do alumno que figura no Anexo I.

### **Criterios de cualificación**

Porcentaxes de cualificación:

30%- Interpretación

30%- Posición/ Técnica

20%- Son/ Afinación

20%- Estudo e actitude.

Para a cuantificación empregarase o mesmo baremo en todo o grao elemental detallado para o 1º curso do GP.

### **Criterios para a concesión de ampliación de matrícula**

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

Para a concesión da ampliación de matrícula na materia de viola, o profesor/a da materia realizará unha proba consistente na interpretación dun repertorio que incluírá alo menos as obras, escalas, exercicios e ou estudos indicados nesta programación nos mínimos esixibles do curso avaliado, sendo aplicados os criterios de avaliación e cualificación indicados nesta programación para dito curso. A proba valorarase de 1 a 10 sendo a cualificación positiva a partir de 5.

### **1.9.4 Medidas de recuperación**

Plans de traballo para a superación de materias pendentes: O profesorado valorará a idoneidade das seguintes medidas:

- Programación de tarefas de carácter individual para o reforzamento dos puntos débiles de cada alumno
- Adaptación das U. D. específicas aos requirimentos dos alumnos con problemas concretos.
- Realización de actividades complementarias de reforzo como :
- Clases de reforzo fora do horario da clase individualizal
- Intercambio de grabacións do estudo na casa
- Programación da practica semanal baixo supervisión do seus pais/nais ou tutores/as.

## Procedementos de avaliación nos casos en que a avaliación continua non é posible

Nos casos en que, de acordo co procedemento disposto nas Normas de Organización e Funcionamento vixentes, o profesorado da materia considere que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, convocará a dito alumno/a para a realización dunha única proba na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá na interpretación do repertorio/escalas/estudos e ou exercicios indicados nesta programación para cada trimestre na temporalización do curso que corresponda.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os fixados nesta programación para o curso que corresponda.

A non asistencia á proba será cualificada coa nota mínima (1) por parte do profesorado da materia na sesión de avaliación correspondente.

## Procedementos de recuperación ordinarios

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

## Probas extraordinarias de setembro

Para superar as probas de cada curso, o alumno deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor no mes de xuño.

## 1.9.5 Recursos didácticos

### •Escalas e arpejos

- Sevcik. Escalas e arpejos
- C. Flesch: El sistema de escalas.
- Forbes, W.: A third book of scales and arpeggios for viola players. OUP

### •Estudios e métodos.

- Kayser: Estudios Op.20
- Kreutzer: 42 Estudios.
- Fiorillo: 31 Estudios.
- Sevcik. Op.1, op.2,op.7 op. 9 e op. 8
- Sitt, H.: Estudios de dobres cordas, op. 32.
- Hofmann, R.: Estudios melódicos en dobres cordas.

- Polo, E.: 30 estudos de dobres cordas.
  - H. Whistler: "Introducing the positions" Vol. I e II.
  - Specimen Sightreading Test (ABRSM), Grados 6-8
  - Bruni, A. B.: 25 estudos para viola.
  - Hoffmeister: Estudios para viola.
  - Mazas: Estudios especiales op.36.
  - Schradieck. "Escola da técnica de viola" Vol. I, II e III.
- Pezas e concertos
- Bach, J. S.: Suites nº 1, 2 e 3.
  - Suzuki vol. 6
  - Seitz, F.: Concerto nº3 en Do menor.
  - Eccles: Sonata para viola e contínuo.
  - A. Corelli: Folia.
  - Telemann, G. P.: 12 Fantasías (transcripción do viola).
  - Telemann, G. P.: 6 sonatas para viola e continuo
  - Bach, C. P. E.: Sonata para viola e cembalo en sol menor. Schott.
  - Graun, J. G.: Sonata nº 1 para viola e cembalo en Si b Maior.
  - Glazunov, A.: Elexía, op. 44.
  - Bloch, E.: Meditación e Procesional.
  - Bach, Chr.: Concerto en Do menor.
  - Zelter: Concerto en Mi b Maior.
  - Accolay: Concerto nº 1.
  - Haendel-Casadesus: Concerto en si menor.
  - Bruni, A. B.: 3 sonatas. Schott.
  - Stamitz, C.: Sechs duette für zwei Violen. Schott.
  - Nardini, P.: 6 dúos. Schott.
  - Dancla, Chas.: Air Varié de Concert.
  - Métodos e pezas que o profesor considere axeitadas.

## 1.10 Curso: 4º de grao profesional

### 1.10.1 Obxectivos para o 4º curso de grao profesional

1. Afondar no ton muscular, na respiración e na liberdade de movementos implicados na execución instrumental.
2. Manter hábitos de estudio que permitan desenvolver capacidades técnico-artísticas, aplicando progresivamente e con autonomía os coñecementos musicais, valorando o propio rendemento e o tempo empregado no estudio.
3. Continuar o desenvolvemento técnico-artístico do instrumento, tanto do arco como da man esquerda: Articulación, fraseo, dixitación, etc.

4. Controlar permanentemente a afinación e perfeccionar continuamente a calidade sonora.
5. Continuar co traballo de cambios de posición.
6. Afianzar o vibrato con boa condución de brazo, pulso e dedos, e traballar as distintas velocidades.
7. Perfeccionar os golpes de arco traballados (detaché, martelé, staccato, spiccato, saltillo...) e iniciar a practica de golpes de arco virtuosos como ricochet e spiccato volante.
8. Desenvolvemento da velocidade e articulación da man esquerda.
9. Estudar as dobres cordas de xeito sistemático: 8ª, 3ª, 6ª e iniciar o estudo das 4ªs.
10. Tocar escalas e arpexos de tres oitavas con diferentes golpes de arco e velocidades.
11. Interpretar un repertorio solístico e de conxunto que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos de unha dificultade axeitada o nivel.
12. Aplicar os coñecementos harmónicos, formais e históricos na busca de unha interpretación artística de calidade.
13. Adquirir cada vez un maior autocontrol na experiencia de tocar, fomentando a memorización do repertorio.
14. Desenvolvela capacidade da lectura a primeira vista.
15. Fomentar o hábito de escoitar música para adquirir progresivamente criterios interpretativos.
16. Afondar nas capacidades expresivas do instrumento e das obras.

### 1.10.2 Contidos

1. Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato.
2. Posición correcta do corpo co instrumento e boa suxeición do arco libre de tensións.
3. Escalas e arpexos maiores e menores en posición fixa e en unha corda con diferentes golpes de arco, ritmos e velocidades.
4. Escalas en 3 oitavas cos seus arpexos: Do m, Re M e m, Mib M, Mi M e m, Fa M.
5. Traballo sobre os cambios de posición.
6. Aplicación das posibilidades sonoras e expresivas no contexto musical, estético, formal e histórico das obras interpretadas.
7. Dobres cordas con 3ª, 6ª, 8ª e 4ªs.
8. Acordes de tres e catro notas.:
9. Traballo dos golpes de arco, mellora do saltillo e iniciación a golpes de arco virtuosos como ricochet, arco Viotti, staccato volante, etc.
10. Desenvolvemento da velocidade da man esquerda. Mecanismos.
11. Traballo dos estudos propostos para este curso.
12. Aplicación de diversos patróns rítmicos, articulacións e golpes de arco nos estudos, en pasaxes concretas das obras e nas escalas.
13. Exercicios con harmónicos naturais e artificiais.
14. Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica e a dinámica.
15. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista.

16. Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións.
17. Traballo das obras de repertorio propostas para este curso con calidades e concordancia co estilo ao que pertencen.

#### **Temporalización e secuenciación dos contidos:**

•**1º trimestre.** O estudo na casa: planificación. Posición correcta do corpo co instrumento e boa suxeición do arco libre de tensións . Escalas e arpexos en posición fixa (2ª, 3ª, 4ª, 5ª e 6ª posición) e sobre unha corda con diferentes ritmos, golpes de arco e velocidade. Unha escala e arpexos en tres oitavas ( a escala:solto, staccato e legato de 4, 8 e 12; e os arpexos de 3 e 6). Exercicios de cambios de posición . Estudio das dobres cordas : intervalos de Terceiras e Sextas e estudos de dobres cordas. Traballo de mecanismos con diferentes patróns de dedos e en diferentes posicións.Traballo dun estudio con variacións para o arco. Mellora do saltillo. Traballo das obras programadas para o curso. Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato

•**2º trimestre:** Traballo dos cambios de posición e dos golpes de arco. Unha escala e arpexos en tres oitavas ( a escala:solto, staccato e legato de 4, 8, 12 e 24; e os arpexos de 3 e 9). Estudio das dobres cordas : intervalos de Terceiras, Sextas e Cuartas. Acordes de 3 e 4 notas. Aplicación dos diversos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco a tódolos aspectos do estudio da técnica. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista. Desenvolvemento do vibrato: fluidez e diferentes velocidades. Continuación do traballo das obras e estudos do curso. Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica e a dinámica das pezas e estudos.

**3º trimestre:** Afondamento na técnica, tanto de man esquerda como de man dereita. Unha escala e arpexos en tres oitavas ( a escala:solto, staccato e legato de 4, 8, 12 e 24; e os arpexos de 3 e 9).Continuación co traballo do saltillo. Iniciación a golpes e arco virtuosos como ricochet, arco Viotti, staccato volante, etc. Estudio das dobres cordas : intervalos de Terceiras e Sextas e Oitavas. Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións. Perfeccionamento dos aspectos técnicos e interpretativos das obras e estudos traballados durante o curso.

### **1.10.3 Avaliación**

#### **Criterios de avaliación**

1. Ter unha postura corporal que permita unha correcta colocación do instrumento e favoreza a liberdade de movementos e coordinación de ambos brazos.
2. Mostrar en cada clase capacidade de aprendizaxe e bos hábitos de estudo.
3. Mostrar un grao de asimilación de conceptos técnicos, tanto do brazo dereito (suxeición, condución, calidade de son, golpes de arco á corda e saltados, acordes, etc.) como da man



esquerda (articulación, velocidades, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas etc.) e a coordinación entre ambos brazos.

4. Tocar dúas escala en tres oitavas e os seus arpexos con boa afinación e bo son, tendo en conta unha boa distribución do arco, cambios de posición fluídos e cambios de corda limpos, en catro, seis, oito, doce e vinte catro por arco para a escala e nove para os arpexos.
5. Tocar unha escala con diferentes ritmos e golpes de arco: detaché, staccato, legato, spiccato, saltillo e diferentes combinacións, con boa afinación, bo ritmo e limpeza de son.
6. Tocar escalas en dobres cordas: sextas, terceiras e oitavas.
7. Tocar a primeira vista fragmentos acordes ao nivel do curso.
8. Interpretar un repertorio que inclúa estudos, obras para solo, concertos, sonatas etc., empregando a técnica adquirida e os criterios estéticos traballados, e interpretar algunhas de memoria.
9. Mostrar en cada clase unha maior autonomía na resolución de problemas técnicos e interpretativos.

### **Mínimos esixibles**

#### **-1º Trimestre**

- Unha escala e arpexos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4 , 8 e 12. Os arpexos ligados de 3.
- Escalas maiores en posición fixa (1ª, 2ª, 3ª , 4ª e 5ª posición) e en unha corda.
- Escalas de sextas e terceiras.
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición.
- Un movemento rápido de Concerto de memoria e unha peza.
- Un movemento para viola soa barroco ( Preludio dunha suite de Bach, Fantasía de Telemann).
- Un estudo con variacións de arco e outro de dobres cordas.
- Unha audición técnica .

#### **-2º trimestre:**

- Unha escala e arpexos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4, 8 , 12 e 24. Os arpexos ligados de 3 e 6.
- Escalas de sextas e terceiras en dúas oitavas; e cuartas despregadas.
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición.
- Unha peza de carácter virtuoso.
- Dous movementos para viola soa barroco ( Preludio dunha suite de Bach, Fantasía de Telemann).
- Dous estudos ( un deles será de dobres cordas e outro de estilo clásico).
- Unha audición técnica.

### **-3º trimestre:**

- Unha escala e arpejos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4, 8, 12 e 24.Os arpejos ligados de 3 e 9.
- Escalas de sextas e terceiras en dúas oitavas; e oitavas despregadas.
- Un movemento rápido de Concerto de memoria e unha peza ou movemento lento u obras semellantes.
- Dous estudos con cambios de posición, acordes e dobres cordas, pasaxes expresivos...
- Unha audición técnica.

### **Adaptación á docencia semipresencial ou non presencial.**

Obxectivos : 16 (mantéñense os 16)

Contidos: 17 (mantéñense os 17)

Criterios: 9 (mantéñense os 9)

#### **Procedementos e ferramentas de avaliación**

O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno: o profesorado terá en conta os informes individuais emitidos polo profesorado do curso anterior (agás no caso do alumnado de novo ingreso). Asemade, o profesorado detectará os contidos e obxectivos non acadados no curso anterior debido á interrupción da docencia presencial causada pola pandemia e prestará atención á situación emocional do alumnado e das súas posibilidades de conexión para o seguimento da docencia semipresencial ou a distancia de ser o caso. Anexo á programación atópase o modelo de Ficha de Avaliación Inicial aprobada polo Departamento de Corda.A avaliación será continua durante todo o curso, ou sexa, procesual, e haberá unha avaliación final ó termo de cada ciclo no caso do final do grao elemental e dos tres ciclos do grao medio. Ó termo do grao elemental e profesional haberá unha proba perante un tribunal que xulgue a capacidade do alumno para o acceso ó novo grao.

O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará unhas fichas de observación sistemática do alumno, a cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, empregarase unha ficha de avaliación do alumno. Estas fichas detállanse máis abaixo:

Haberá tamén unha coavaliación que implique a todo o grupo de alumnos entre si, incluíndo a autoavaliación e a avaliación do outro, sempre dende un punto de vista construtivo.

O mesmo profesor tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos, e o seu grao de motivación.

O profesorado dispón dun modelo de Ficha de observación sistemática do alumno que figura no Anexo I.

### **Criterios de cualificación**

Porcentaxes de cualificación:

30%- Interpretación

30%- Posición/ Técnica

20%- Son/ Afinación

20%- Estudo e actitude

Para a cuantificación empregárase o mesmo baremo en todo o grao elemental detallado para o 1º curso do GP.

### **Criterios para a concesión de ampliación de matrícula**

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

Para a concesión da ampliación de matrícula na materia de viola, o profesor/a da materia realizará unha proba consistente na interpretación dun repertorio que incluírá alo menos as obras, escalas, exercicios e ou estudos indicados nesta programación nos mínimos esixibles do curso avaliado, sendo aplicados os criterios de avaliación e cualificación indicados nesta programación para dito curso. A proba valorárase de 1 a 10 sendo a cualificación positiva a partir de 5.

#### **1.10.4 Medidas de recuperación**

Plans de traballo para a superación de materias pendentes: O profesorado valorará a idoneidade das seguintes medidas:

- Programación de tarefas de carácter individual para o reforzamento dos puntos débiles de cada alumno
- Adaptación das U. D. específicas aos requirimentos dos alumnos con problemas concretos.
- Realización de actividades complementarias de reforzo como :
- Clases de reforzo fora do horario da clase individualizal
- Intercambio de grabacións do estudo na casa
- Programación da practica semanal baixo supervisión do seus pais/nais ou titores/as.

#### **Procedementos de avaliación nos casos en que a avaliación continua non é posible**

Nos casos en que, de acordo co procedemento disposto nas Normas de Organización e Funcionamento vixentes, o profesorado da materia considere que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, convocará a dito alumno/a para a realización dunha única proba na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de

ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá na interpretación do repertorio/escalas/estudos e ou exercicios indicados nesta programación para cada trimestre na temporalización do curso que corresponda.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os fixados nesta programación para o curso que corresponda.

A non asistencia á proba será cualificada coa nota mínima (1) por parte do profesorado da materia na sesión de avaliación correspondente.

### **Procedementos de recuperación ordinarios**

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

### **Probas extraordinarias de setembro**

Para superar as probas de cada curso, o alumno deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor no mes de xuño.

## **1.10.5 Recursos didácticos**

### **•Escalas e arpejos**

- Sevcik. Escalas e arpejos
- C. Flesch: El sistema de escalas.
- Forbes, W.: A third book of scales and arpeggios for viola players. OUP

### **•Estudos e métodos.**

- Kayser: Estudios Op. 20
- Kreutzer: 42 Estudios.
- Fiorillo: 31 Estudios.
- Sevcik. Op.1, op.2 , op.7 op. 9 e op. 8
- Sitt, H.: Estudios de dobres cordas, op. 32.
- Polo, E.: 30 estudos de dobres cordas.
- Chailley, M. T.: 20 estudos expresivos en dobres cordas.
- Hofmann, R.: Estudios melódicos en dobres cordas.
- H. Whistler: "Introducing the positions" Vol. I e II.
- Hoffmeister, F. A.: Estudios para viola.
- Campagnoli: 41 Caprices.
- Mazas: Estudios especiais op.36.
- Specimen Sightreading Test (ABRSM), Grados 6-8

- Bruni, A. B.: 25 estudos para viola.
- Schradieck. "Escola da técnica de viola" Vol. I, II e III.

#### •Pezas e concertos

- Bach, J. S.: Suites nº 2 e 3.
- A. Corelli: Folia.
- Telemann, G. P.: 12 Fantasías (transcripción do viola).
- Telemann, G. P.: 6 sonatas
- Bach, C. P. E.: Sonata para viola e cémbalo en sol menor. Schott.
- Graun, J. G.: Sonata nº 1 para viola e cémbalo en Si b Maior.
- Glazunov, A.: Elexía, op. 44.
- Bloch, E.: Meditación e Procesional.
- Hindemith, P.: Trauermusik.
- Zelter: Concerto en Mi b Maior.
- Bach, J.C - Casadesus.: Concerto para viola en do menor.
- Schubert, J.: Concerto para viola en Do Maior.
- Pleyel, I.: Concerto para viola op.31.
- Accolay: Concerto nº 1.
- Beethoven: Romanza en Fa Maior.
- Haendel-Casadesus: Concerto en si menor.
- Bruni, A. B.: 3 sonatas. Schott.
- Stamitz, C.: Sechs duette für zwei Violen. Schott.
- Nardini, P.: 6 dúos. Schott.
- Métodos e pezas que o profesor considere axeitadas.

## 1.11 Curso: 5º de grao profesional

### 1.11.1 Obxectivos para o 5º curso de grao profesional

1. Afondar no ton muscular, na respiración e na liberdade de movementos implicados na execución instrumental.
2. Manter hábitos de estudo que permitan desenvolver capacidades técnico-artísticas, aplicando progresivamente e con autonomía os coñecementos musicais, valorando o propio rendemento e o tempo empregado no estudo.
3. Continuar o desenvolvemento técnico-artístico do instrumento, tanto do arco como da man esquerda: Articulación, fraseo, dixitación, etc.
4. Controlar permanentemente a afinación e perfeccionar continuamente a calidade sonora.
5. Continuar co traballo de cambios de posición.
6. Conseguir un vibrato de calidade que sexa versátil.
7. Perfeccionar os golpes de arco traballados (detaché, martelé, staccato, spiccato, saltillo...) e practicar os golpes de arco virtuosos como ricochet e spiccato volante.
8. Desenvolver a velocidade e articulación da man esquerda.

9. Estudar as dobres cordas de xeito sistemático: 8ª, 3ª, 6ª e 4ªs.
10. Tocar escalas e arpejos de tres oitavas con diferentes golpes de arco e velocidades.
11. Interpretar un repertorio solístico e de conxunto que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos de unha dificultade axeitada o nivel.
12. Aplicar os coñecementos harmónicos, formais e históricos na busca de unha interpretación artística de calidade e como vía do reforzo da memoria.
13. Adquirir cada vez un maior autocontrol na experiencia de tocar, fomentando a memorización do repertorio.
14. Desenvolvela capacidade da lectura a primeira vista.
15. Fomentar o hábito de escoitar música para adquirir progresivamente criterios interpretativos.
16. Afondar nas capacidades expresivas do instrumento e das obras.

### 1.11.2 Contidos

1. Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato.
2. Posición correcta do corpo co instrumento e boa suxeición do arco libre de tensións.
3. Escalas e arpejos sobre unha corda con diferentes ritmos, velocidades e golpes de arco.
4. Escalas en tres oitavas cos seus arpejos e dobres cordas: Do m, Re M e m, Mib M, Mi M e m, Fa M e m, Sol M.
5. Traballo sobre os cambios de posición.
6. Aplicación das posibilidades sonoras e expresivas no contexto musical, estético, formal e histórico das obras interpretadas.
7. Dobres cordas: 3ª, 6ª, 4ª e 8ªs.
8. Acordes de tres e catro notas.
9. Mellora dos golpes e arcos traballados e afondamento dos golpes de arco virtuosísticos: ricochet, arco Viotti, de staccato volante e a corda, etc.
10. Aplicación de diversos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco no estudio de escalas, estudos e pasaxes concretos das obras.
11. Traballo de mecanismos con diferentes patróns de dedos e en diferentes posicións.
12. Exercicios con harmónicos naturais e artificiais.
13. Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica e a dinámica.
14. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista.
15. Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións.
16. Traballo dos estudos propostos para o curso con calidade de son, boa afinación, tempo axeitado, e estilo.
17. Interpretación das obras de repertorio propostas para este curso con calidades e concordancia co estilo ao que pertencen.
18. Afondamento nos principios de autopercepción, sensación corporal, autoescoita, e autoanálise á hora de lograr una autonomía cada vez maior no estudo.

### **Temporalización e secuenciación dos contidos:**

•**1º trimestre.** O estudo na casa: planificación. Posición correcta do corpo co instrumento e boa suxeición do arco libre de tensións . Escalas e arpechos sobre unha corda con diferentes ritmos, golpes de arco e velocidade. Unha escala e arpechos en tres oitavas ( a escala:solto, staccato e legato de 4, 8 , 12 e 24; e os arpechos de 3 e 6). Exercicios de cambios de posición . Estudio das dobres cordas : intervalos de Terceiras e Sextas e estudos de dobres cordas. Traballo de mecanismos con diferentes patróns de dedos e en diferentes posicións.Traballo dun estudio con variacións para o arco. Mellora dos golpes de arco . Traballo das obras programadas para o curso. Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato

•**2º trimestre:** Traballo dos cambios de posición e dos golpes de arco. Unha escala e arpechos en tres oitavas ( a escala:solto, staccato e legato de 4, 8, 12 e 24; e os arpechos de 3 e 9). Estudio das dobres cordas : intervalos de Terceiras, Sextas e Cuartas. Acordes de 3 e 4 notas. Aplicación dos diversos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco a tódolos aspectos do estudio da técnica. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista. Desenvolvemento do vibrato: fluidez e diferentes velocidades. Continuación do traballo das obras e estudos do curso. Traballo do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica e a dinámica das pezas e estudos. Afondamento nos principios de autopercepción, sensación corporal, auto escoita, e autoanálise a hora de lograr una autonomía cada vez maior no estudio.

• **3º trimestre:** Afondamento na técnica, tanto de man esquerda como de man dereita. Unha escala e arpechos en tres oitavas ( a escala:solto, staccato e legato de 4, 8, 12 e 24; e os arpechos de 3 e 9).Continuación co traballo do saltillo,dos gopes de arco virtuosos como ricochet, arco Viotti, staccato volante, etc. Estudio das dobres cordas : intervalos de Terceiras e Sextas e Oitavas. Interpretación das obras de repertorio propostas para este curso con calidades e concordancia o estilo a que pertencen. Afondamento nos principios de autopercepción, sensación corporal, auto escoita, e autoanálise a hora de lograr una autonomía cada vez maior no estudio. Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións.

### **1.11.3 Avaliación**

#### **Criterios de avaliación**

1. Mostrar un grao de asimilación dos conceptos técnicos, tanto do brazo dereito (Suxeición, condución, golpes de arco á corda e saltados, acordes, etc.), así como da man esquerda (articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas etc.) e a coordinación de ambos brazos acorde os contidos tratados en cada curso.
2. Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos propios do seu curso.

3. Tocar tres escala en tres oitavas e os seus arpexos con boa afinación e bo son, tendo en conta unha boa distribución do arco, cambios de posición fluídos e cambios de corda limpos, en catro, seis, oito, doce e vinte catro por arco para a escala e nove para os arpexos.
4. Tocar unha escala con diferentes ritmos e golpes de arco: detaché, staccato, legato, spiccato, saltillo e diferentes combinacións, con boa afinación, bo ritmo e limpeza de son.
5. Tocar escalas en dobres cordas: sextas, terceiras e oitavas.
6. Saber empregar o vibrato con variedade e bo gusto en estudos e obras.
7. Demostrar sensibilidade na a afinación e na calidade do son.
8. Interpretar un repertorio que inclúa estudos e obras para solista o con acompañamento de piano, empregando a técnica e os criterios estéticos adquiridos.
9. Interpretar a práctica totalidade do repertorio de memoria.
10. Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresivo e los hábitos de estudio adquiridos.
11. Tocar exercicios de lectura a vista conforme aos niveis propios do curso.

### **Mínimos esixibles**

#### **-1º Trimestre**

- Unha escala e arpexos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4 , 8 ,12 e 24. Os arpexos ligados de 3 e 6.
- Escalas e arpexos sobre unha corda con diferentes ritmos, golpes de arco e velocidade.
- Escalas de sextas, terceiras e octavas.
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición.
- Un primeiro movemento Concerto con cadencia de memoria e unha peza ou movemento lento de concerto.
- Un estudo con variacións de arco e outro de dobres cordas.
- Unha audición técnica .

#### **-2º trimestre:**

- Unha escala e arpexos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4, 8 , 12 e 24. Os arpexos ligados de 3 e 9.
- Escalas de sextas, terceiras e oitavas en dúas oitavas; e cuartas despregadas.
- Unha peza de carácter virtuoso.
- Viola soa: 3 movementos das Suites de J.S. Bach, dous movementos das Sonatas e Partitas de J.S. Bach ou a Pasacaglia de Biber.
- Dous estudos ( un deles será de dobres cordas e outro de estilo clásico).
- Unha audición técnica.



### **-3º trimestre:**

- Unha escala e arpejos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4, 8, 12 e 24. Os arpejos ligados de 3 e 9.
- Escalas de sextas, terceiras e oitavas en dúas oitavas.
- Dous movementos de Sonata con piano o semellante.
- Dous Caprichos.
- Unha audición técnica.

### **Adaptación á docencia semipresencial ou non presencial.**

Obxectivos : 16 (mantéñense os 16)

Contidos: 19 (mantéñense os 19)

Criterios: 11 (mantéñense todos modificando o 8 por non poder garantir tocar con piano)

### **Procedementos e ferramentas de avaliación**

O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno: o profesorado terá en conta os informes individuais emitidos polo profesorado do curso anterior (agás no caso do alumnado de novo ingreso). Asemade, o profesorado detectará os contidos e obxectivos non acadados no curso anterior debido á interrupción da docencia presencial causada pola pandemia e prestará atención á situación emocional do alumnado e das súas posibilidades de conexión para o seguimento da docencia semipresencial ou a distancia de ser o caso. Anexo á programación atópase o modelo de Ficha de Avaliación Inicial aprobada polo Departamento de Corda. A avaliación será continua durante todo o curso, ou sexa, procesual, e haberá unha avaliación final ó termo de cada ciclo no caso do final do grao elemental e dos tres ciclos do grao medio. Ó termo do grao elemental e profesional haberá unha proba perante un tribunal que xulgue a capacidade do alumno para o acceso ó novo grao.

O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará unhas fichas de observación sistemática do alumno, a cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as , audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, empregarase unha ficha de avaliación do alumno. Estas fichas detállanse máis abaixo:

Haberá tamén unha coavaliación que implique a todo o grupo de alumnos entre si, incluíndo a autoavaliación e a avaliación do outro, sempre dende un punto de vista construtivo.

O mesmo profesor tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos, e o seu grao de motivación.

O profesorado dispón dun modelo de Ficha de observación sistemática do alumno que figura no Anexo I.

### **Criterios de cualificación**

Porcentaxes de cualificación:

30%- Interpretación

30%- Posición/ Técnica

20%- Son/ Afinación

20%- Estudo/ Actitude

Para a cuantificación empregárase o mesmo baremo en todo o grao elemental detallado para o 1º curso do GP.

### **Criterios para a concesión de ampliación de matrícula**

O procedemento para a solicitude e resolución de ampliación de matrícula pódese consultar nas N.O.F do Centro (dispoñibles na páxina web).

Para a concesión da ampliación de matrícula na materia de viola, o profesor/a da materia realizará unha proba consistente na interpretación dun repertorio que incluírá alo menos as obras, escalas, exercicios e ou estudos indicados nesta programación nos mínimos esixibles do curso avaliado, sendo aplicados os criterios de avaliación e cualificación indicados nesta programación para dito curso. A proba valorarase de 1 a 10 sendo a cualificación positiva a partir de 5.

#### **1.11.4 Medidas de recuperación**

Plans de traballo para a superación de materias pendentes: O profesorado valorará a idoneidade das seguintes medidas:

- Programación de tarefas de carácter individual para o reforzamento dos puntos débiles de cada alumno
- Adaptación das U. D. específicas aos requirimentos dos alumnos con problemas concretos.
- Realización de actividades complementarias de reforzo como :
- Clases de reforzo fora do horario da clase individualizal
- Intercambio de grabacións do estudo na casa
- Programación da practica semanal baixo supervisión do seus pais/nais ou titores/as.

### **Procedementos de avaliación nos casos en que a avaliación continua non é posible**

Nos casos en que, de acordo co procedemento disposto nas Normas de Organización e Funcionamento vixentes, o profesorado da materia considere que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, convocará a dito alumno/a para a realización dunha única proba na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá na interpretación do repertorio/escalas/estudos e ou exercicios indicados nesta programación para cada trimestre na temporalización do curso que corresponda.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os fixados nesta programación para o curso que corresponda.

A non asistencia á proba será cualificada coa nota mínima (1) por parte do profesorado da materia na sesión de avaliación correspondente.

### **Procedementos de recuperación ordinarios**

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

### **Probas extraordinarias de setembro**

Para superar as probas de cada curso, o alumno deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor no mes de xuño.

## **1.11.5 Recursos didácticos**

### **•Escalas e arpexos**

- Sevcik. Escalas e arpexos
- C. Flesch: El sistema de escalas.

### **•Estudos e métodos**

- Kreutzer: 42 Estudios.
- Fiorillo: 31 Estudios.
- Sevcik. Op.1, op.2 , op.7 op. 9 e op. 8
- Sitt, H.: Estudios de dobres cordas, op. 32.
- Polo, E.: 30 estudos de dobres cordas.
- Chailley, M. T.: 20 estudos expresivos en dobres cordas.
- Hofmann, R.: Estudios melódicos en dobres cordas.
- H. Whistler: "Introducing the positions" Vol. I e II.
- Hoffmeister, F. A.: Estudios para viola.
- Campagnoli: 41 Caprices.
- Mazas: Estudios especiais op.36.
- Specimen Sightreading Test (ABRSM), Grados 6-8
- Bruni, A. B.: 25 estudos para viola.
- Schradieck. "Escola da técnica de viola" Vol. I, II e III.

### •Pezas e concertos

- Bach, J. S.: Suites nº 2, 3 e 4.
- Telemann, G. P.: 12 Fantasías (transcripción do viola).
- Leclair, J.M.: 6 sonatas para dúas violas op.12
- Stamitz, C.: Sechs duette für Zwei Violen. Schott.
- Stamitz, C.: Sonata para viola en Si b Maior. Schott.
- Hummel, J.N.: Sonata para viola en Mi b Maior.
- Hummel, J.N.: Fantasía.
- Glazunov, A.: Elexía, op. 44.
- Hindemith, P.: Trauermusik.
- Bloch, E.: Meditación e Procesional.
- Zelter: Concerto en Mi b Maior.
- Bach, J.C - Casadesus: Concerto para viola en do menor.
- Pleyel, I.: Concerto para viola op.31.
- Schubert, J.: Concerto en Do Maior.
- Hoffmeister, F.A.: Concerto en Si b Maior.
- Beethoven: Romanzas orixinais para viola.
- Glinka, M.: Sonata para viola e piano.
- Schumann, R.: Adagio e Allegro para viola e piano.
- Accolay: Concerto nº 1.
- Bruni, A. B.: 3 sonatas. Schott.
- Nardini, P.: 6 dúos. Schott.
- H. I. V. Biber: Pasacaglia
- Métodos e pezas que o profesor considere axeitadas

## 1.12 Curso: 6º de grao profesional

### 1.12.1 Obxectivos para o 6º curso de grao profesional

1. Desenvolver unha maior capacidade de estudio que permitan un meirande control das capacidades técnico-artísticas, aplicando progresivamente e con autonomía os novos coñecementos musicais, valorando o propio rendemento e o tempo empregado no estudio.
2. Continuar o desenvolvemento técnico-artístico do instrumento, tanto do golpes de arco básicos e virtuosísticos, como o fraseo e a técnica da man esquerda: articulación, velocidade, dixitación, dobres cordas, cambios de posición, vibrato, etc.

3. Desenvolver a capacidade de aplicar unha dixitación propia e arqueo, seguindo as normas e patróns estéticos adecuados.
4. Tocar escalas en tres oitavas cos seus arpexos e dobres cordas (sextas, terceiras e oitavas) con diferentes golpes de arco e velocidades.
5. Controlar permanentemente a afinación e perfeccionar continuamente a calidade sonora.
6. Interpretar un repertorio solístico e de conxunto que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos de unha dificultade axeitada ao nivel.
7. Traballar e tocar Estudos e Caprichos con boa afinación, calidade de son, e tempo, dinámicas e estilo axeitados.
8. Afondar na aplicación dos coñecementos harmónicos, formais, históricos e estéticos, na busca dunha interpretación artística de calidade.
9. Adquirir cada vez un maior autocontrol necesario a través da experiencia de tocar en público como solista e en conxunto, fomentando a memorización do repertorio.
10. Continuar a desenvolver a capacidade da lectura a primeira vista cada vez a un maior nivel.
11. Continuar co hábito de escoitar música para afondar nos criterios interpretativos, e aplicar os novos coñecementos históricos, formais e estéticos na análise das obras estudadas.
12. Afondar no dominio das capacidades expresivas do instrumento, tanto a nivel tímbrico como técnico, buscando dentro das características interpretativas das obras o descubrimento das capacidades expresivas e individuais na interpretación.

### 1.12.2 Contidos

1. Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato.
2. Afondamento nos principios de auto percepción, sensación corporal, auto escoita, e auto análise a hora de lograr unha autonomía cada vez maior no estudo.
3. Escalas e arpexos en tres oitavas ( solta, staccato e legato de 4, 8, 12 e 24 para as escalas e 3, 6 e 9 para os arpexos).
4. Dobres cordas con  $3^a/7^a$ ,  $6^a/4^a$  e  $8^a/2^as$ .
5. Desenvolvemento dos acordes con extensións, arpexados, etc.
6. Desenvolvemento da polifonía no instrumento. Aplicación da escoita polifónica e da conducción das diferentes voces.
7. Afondamento nos cambios de posición.
8. Afondamento na execución dos golpes e arco básicos e virtuosos.
9. Aplicación de diversos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco dentro das escalas, estudos e pasaxes concretos das obras.
10. Exercicios con harmónicos naturais e artificiais. Escalas con harmónicos artificiais.
11. Traballo de Estudos e Caprichos con boa afinación, calidade de son, e tempo, dinámicas e estilo axeitados.
12. Interpretación das obras de repertorio propostas para este curso, tendo en conta os diferentes estilos e a calidade do son, da afinación e dos recursos expresivos empregados.
13. Traballo analítico do fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agónica, etc..

14. Continuación do adestramento da memoria e da lectura a vista. Relación entre os aspectos formais e harmónicos coa memorización.
15. Audicións comparadas de obras de diferentes estilos e diferentes intérpretes para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións, analizando a estrutura formal e harmónica da obra.

#### **Temporalización e secuenciación dos contidos:**

▪ **1º trimestre:** Escalas e arpejos en tres oitavas (solto, staccato, e legato de 4, 8, 12 e 24 para as escalas; e 3, 6 e 9 para os arpejos). Escalas de sextas, terceiras e oitavas en dobres cordas. Desenvolvemento dos acordes. Estudos de dobres cordas. Afondamento na execución dos golpes de arco. Estudo con variacións de arco. Exercicios de cambios de posición. Traballo e interpretación dun Concerto con cadencia. Traballo analítico do fraseo, tendo en conta o estilo, a harmonía, a agónica, etc. Aplicación de diversos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco dentro das escalas, estudos e as obras. Relación entre os aspectos formais e harmónicos coa memorización. Audicións comparadas da obra traballada.

▪ **2º trimestre:** Escalas e arpejos en tres oitavas (solto, staccato, e legato de 4, 8, 12 e 24 para as escalas; e 3, 6 e 9 para os arpejos). Escalas de sextas, terceiras, cuartas e oitavas en dobres cordas. Desenvolvemento da polifonía no instrumento. Aplicación da escoita polifónica e da condución das diferentes voces. Aplicación de diversos patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco dentro das escalas, estudos e obras. Exercicios e escalas con harmónicos naturais e artificiais. Traballo e interpretación de Caprichos e estudos. Traballo e interpretación das obras programadas para o trimestre. Relación entre os aspectos formais e harmónicos coa memorización. Audicións comparadas das obras para analizar de maneira crítica as características das diferentes versións, analizando a estrutura formal e harmónica da obra

▪ **3º trimestre.** Estudio das escalas e os arpejos, con maior velocidade e co emprego de ritmos irregulares e máis complexos. Exercicios de dobres cordas e cambios de posición. Traballo e interpretación das obras e dos estudos do repertorio propostas para este trimestre. Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta o peso, a velocidade e punto de contacto, e os distintos tipos de vibrato. Aplicación das posibilidades sonoras e expresivas no contexto musical, estético, formal e histórico das obras interpretadas. Afondamento nos principios de autopercepción, sensación corporal, auto escoita, e autoanálise a hora de lograr unha cada vez maior autonomía no estudio.

### **1.12.3 Avaliación**

#### **Criterios de avaliación**

1. Mostrar un grao de asimilación dos conceptos técnicos, tanto do brazo dereito (suxeición, condución, golpes de arco á corda e saltados, acordes, etc.), así como da man esquerda (articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas etc.), e a coordinación de ambos brazos.
2. Demostrar un dominio práctico das diferentes técnicas no repertorio estudado. Executar o repertorio co control permanente da afinación e calidade de son.

3. Conservar unha postura corporal que permita unha correcta colocación do instrumento e favoreza a liberdade de movementos, un son de calidade e a coordinación de ambos brazos, nas diferentes técnicas asimiladas.
4. Tocar tres escala en tres oitavas e os seus arpexos con boa afinación e bo son, tendo en conta unha boa distribución do arco, cambios de posición fluídos e cambios de corda limpos, en catro, seis, oito, doce e vinte catro por arco para a escala e nove para os arpexos.
5. Tocar unha escala con diferentes ritmos e golpes de arco: detaché, staccato, legato, spiccato, saltillo e diferentes combinacións, con boa afinación, bo ritmo e limpeza de son.
6. Tocar escalas en dobres cordas: sextas, terceiras e oitavas.
7. Interpretar un repertorio que inclúa estudos, obras para solo, concertos, sonatas etc., empregando a técnica adquirida e os criterios estéticos aprendidos.
8. Interpretación unha gran parte do repertorio traballado de memoria.
9. Demostrar a capacidade de análise e desenvolvemento duns criterios interpretativos individuais dentro dos criterios axeitados a cada obra.
10. Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresivo e os hábitos de estudo adquiridos, así como a autonomía na resolución de problemas técnicos e interpretativos.

### **Mínimos esixibles**

#### **-1º Trimestre**

- Unha escala e arpexos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4 , 8 , 12 e 24. Os arpexos ligados de 3 e 6.
- Escalas de sextas, terceiras e octavas legadas de dous.
- Mecanismos con diferentes patróns de dedos e exercicios con cambios de posición.
- Un primeiro movemento Concerto con cadencia de memoria e un movemento lento de concerto.
- Un estudo con variacións de arco e outro de dobres cordas.
- Unha audición técnica .

#### **-2º trimestre:**

- Unha escala e arpexos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4, 8 , 12 e 24. Os arpexos ligados de 3 e 9.
- Escalas de sextas, terceiras e oitavas en dúas oitavas, legadas de dous.
- Unha peza de carácter virtuoso.
- Viola soa: 3 movementos das Suites de J.S. Bach, dous movementos das Sonatas e Partitas de J.S. Bach ou a Pasacaglia de Biber.
- Dous estudos: Un Capricho e un Estudio de estilo Clásico.
- Unha audición técnica.

### **-3º trimestre:**

- Unha escala e arpejos en tres oitavas . A escala interpretarase con diferentes ritmos e golpes de arco e solta, staccato e legato de 4, 8, 12 e 24. Os arpejos ligados de 3 e 9.
- Escalas de sextas, terceiras e oitavas en dúas oitavas legadas de catro.
- Dous movementos de Sonata con piano o semellante.
- Un estudo o Capricho.
- Unha audición técnica.

### **Adaptación á docencia semipresencial ou non presencial.**

Obxectivos : 12 (mantéñense todos agás o 9)

Contidos: 15 (mantéñense os 15)

Cráterios: 10 (mantéñense os 10)

#### **Procedementos e ferramentas de avaliación**

O proceso de avaliación comporta a realización de probas específicas, pero sobre todo, unha observación das actividades cotiás, que se realizan ao longo do curso para detectar problemas e establecer medidas para solucionarlos. É fundamental valorar tanto os procedementos, como as actitudes, así como o conceptos que se van adquirindo. No desenvolvemento de capacidades e habilidades musicais os procesos de precisión, calidade sonora, capacidade de comprensión formal e gusto pola interpretación ben feita van implícitas a valoración do propio traballo individual e o desenvolvemento da propia responsabilidade persoal.

Realizarase unha avaliación inicial ó principio do curso para planificar o traballo que debe realizar cada alumno: o profesorado terá en conta os informes individuais emitidos polo profesorado do curso anterior (agás no caso do alumnado de novo ingreso). Asemade, o profesorado detectará os contidos e obxectivos non acadados no curso anterior debido á interrupción da docencia presencial causada pola pandemia e prestará atención á situación emocional do alumnado e das súas posibilidades de conexión para o seguimento da docencia semipresencial ou a distancia de ser o caso. Anexo á programación atópase o modelo de Ficha de Avaliación Inicial aprobada polo Departamento de Corda. A avaliación será continua durante todo o curso, ou sexa, procesual, e haberá unha avaliación final ó termo de cada ciclo no caso do final do grao elemental e dos tres ciclos do grao medio. Ó termo do grao elemental e profesional haberá unha proba perante un tribunal que xulgue a capacidade do alumno para o acceso ó novo grao.

O procedemento de avaliación continua realizarase por un lado, nas clases semanais de aula. Para tal fin o profesorado da materia empregará unhas fichas de observación sistemática do alumno, a cal permitirá un seguimento do seu progreso e destrezas. Tamén se incluírá neste proceso as audicións, concertos, e probas técnicas específicas que teñan lugar durante o curso. Para a avaliación dos obxectivos acadados e contidos asimilados, empregarase unha ficha de avaliación do alumno. Estas fichas detállanse máis abaixo:

Haberá tamén unha coavaliación que implique a todo o grupo de alumnos entre si, incluíndo a autoavaliación e a avaliación do outro, sempre dende un punto de vista construtivo.

O mesmo profesor tamén deberá realizar unha autoavaliación do seu traballo segundo os progresos que teñan os seus alumnos, e o seu grao de motivación.

O profesorado dispón dun modelo de Ficha de observación sistemática do alumno que figura no Anexo I.



## Criterios de cualificación

### Porcentaxes de cualificación:

30%- Interpretación

30%- Posición/ Técnica

20%- Son/ Afinación

20%- Actitude/ Estudo

Para a cuantificación empregarase o mesmo baremo en todo o grao elemental detallado para o 1º curso do GP.

### 1.12.4 Medidas de recuperación

Plans de traballo para a superación de materias pendentes: O profesorado valorará a idoneidade das seguintes medidas:

- Programación de tarefas de carácter individual para o reforzamento dos puntos débiles de cada alumno
- Adaptación das U. D. específicas aos requirimentos dos alumnos con problemas concretos.
- Realización de actividades complementarias de reforzo como :
- Clases de reforzo fora do horario da clase individualizal
- Intercambio de grabacións do estudo na casa
- Programación da practica semanal baixo supervisión do seus pais/nais ou tutores/as.

#### Procedementos de avaliación nos casos en que a avaliación continua non é posible

Nos casos en que, de acordo co procedemento disposto nas Normas de Organización e Funcionamento vixentes, o profesorado da materia considere que non ten os datos necesarios para avaliar a algún alumno/a de xeito continuo por mor das faltas de asistencia reiteradas, convocará a dito alumno/a para a realización dunha única proba na semana de exames previa a todas as sesións de avaliación. Neste caso o alumno ou alumna será convocado para dita proba cunha semana de antelación, alomenos.

Será o criterio do profesor ou profesora o que determine se un alumno ou alumna non pode ser avaliado seguindo os procedementos ordinarios da avaliación continua pero, en todo caso, o número de ausencias do alumno ou alumna deberá ser superior ao 50% das sesións de clase do trimestre.

A proba consistirá na interpretación do repertorio/escalas/estudos e ou exercicios indicados nesta programación para cada trimestre na temporalización do curso que corresponda.

Os criterios de cualificación de dita proba serán os fixados nesta programación para o curso que corresponda.

A non asistencia á proba será cualificada coa nota mínima (1) por parte do profesorado da materia na sesión de avaliación correspondente.

#### Procedementos de recuperación ordinarios

Tratándose de ensino con avaliación continua, o alumnado poderá recuperar cada avaliación acadando os contidos mínimos establecidos nesta programación para a seguinte avaliación.

### **Probas extraordinarias de setembro**

Para superar as probas de cada curso, o alumno deberá superar os contidos mínimos esixibles establecidos na presente programación, seguindo as indicacións da proposta de actividades de recuperación presentes no informe de avaliación negativa que lle será entregado polo profesor no mes de xuño.

## **1.12.5 Recursos didácticos**

### **•Escalas e arpejos**

- Sevcik. Escalas e arpejos
- C. Flesch: El sistema de escalas.

### **•Estudios e métodos.**

- Kreutzer: 42 Estudios.
- Fiorillo: 31 Estudios.
- Sevcik. Op.1, op.2 , op.7 op. 9 e op. 8
- Sitt, H.: Estudios de dobles cordas, op. 32.
- Polo, E.: 30 estudios de dobles cordas.
- Chailley, M. T.: 20 estudios expresivos en dobles cordas.
- H. Whistler: "Introducing the positions" Vol. I e II.
- Hoffmeister, F. A.: Estudios para viola.
- Campagnoli: 41 Caprices.
- Mazas: Estudios especiais op.36.
- Specimen Sightreading Test (ABRSM), Grados 6-8
- Rode: 24 caprichos para viola solo.
- Schradieck. "Escola da técnica de viola" Vol. I, II e III.

### **•Pezas e concertos**

- Bach, J. S.: Suites orixinais para violonchelo.
- Bach, J. S.: Sonatas e Partitas orixinais para vioín.
- Telemann, G. P.: 12 Fantasías (transcripción do viola).
- Leclair, J.M.: 6 sonatas para dous violas op.12
- Stamitz, C.: Sechs duette für Zwei Violen. Schott.
- Stamitz, C.: Sonata para viola en Si b Maior. Schott.
- Hummel, J.N.: Sonata para viola en Mi b Maior.
- Hummel, J.N.: Fantasía.
- Beethoven: Romanzas orixinais para viola.
- Hindemith, P.: Trauermusik.

- Bloch, E.: Meditación e Procesional.
- Bach, J.C - Casadesus: Concerto para viola en do menor.
- Stamitz, C.: Concerto en Re Maior.
- Schubert, J.: Concerto en Do Maior.
- Hoffmeister, F.A.: Concerto en Si b Maior.
- Hoffmeister, F.A.: Concerto en Re Maior.
- Glinka: Sonata para viola e piano
- Schubert, F.: Sonata "Arpeggione" (1º e 2º movementos)
- Schumann, R.: Adagio e Allegro.
- Bruch, M.: Romanza para viola.
- Nardini, P.: 6 dúos. Schott.
- H. I. V. Biber: Pasacaglia
- Jacob, G.: Variacións para viola soa.
- Reger, M.: Suites para viola soa.
- Métodos e pezas que o profesor considere axeitadas.

## **1.Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica**

---

O departamento de corda, en reunión ordinaria de carácter mensual, procederá a avaliar o seguimento da programación didáctica polo profesorado e alumnado. A tal efecto, el profesorado dispón duna ficha de observación sistemática do alumnado, duna ficha de avaliación do mesmo (ambas no anexo I desta programación) e dun caderno de aula.

No caso de atopar problemas para o correcto seguimento da programación, o profesorado poderá propoñer unha adaptación curricular para o alumnado afectado.

## **2.Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento**

---

No comezo do curso escolar o Departamento de Corda establecerá o protocolo oportuno para a realización da avaliación interna do mesmo.

#### 1.13 Probas de acceso 1º de grao profesional

As parte A da proba consistirá na interpretación co instrumento de tres obras pertencentes a distintos estilos, podendo ser unha delas un estudio das cales, como mínimo, unha deberá interpretarse de memoria.(debe consultarse o listado orientativo de obras de 4º de Grao Elemental reflectido na presente programación)

Para superar esta parte da proba cumpre ter unha cualificación mínima de cinco puntos sobre dez.

##### **OBSERVACIÓNS**

- Para a realización do exercicio A da proba naquelas obras que así o requiran, os aspirantes deberán aportar os seus músicos acompañantes.
- Os aspirantes deberán presentarse con partituras orixinais e presentar dúas copias das mesmas, así como un listado por escrito do repertorio a interpretar (ou enviar por correo electrónico unha copia das partituras, segundo instrucións que o centro publique na convocatoria).

##### **CONTIDOS E CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

Os CONTIDOS que os aspirantes deben demostrar e que serán avaliados e cualificados nesta proba corresponden cos descritos para 4º curso de grao elemental na presente programación, que son os seguintes:

- Perfeccionamento e asimilación dos contidos dos cursos anteriores.
- Aprendizaxe dos elementos expresivos básicos da música. O estilo, os matices e as dinámicas.
  - Estudio sistemático das tres primeiras posicións e dos cambios de posición e inicio do traballo de posicións máis altas.
- Desenvolvemento do vibrato.
- Control dos distintos recursos expresivos: vibrato, glissando, portamento e diferentes ataques.
- Estudio dos golpes de arco básicos: detaché, legato, martelé, staccato lento e portato, coas súas combinacións, ademais do perfeccionamento do spiccato
  - Escalas en dúas oitavas con cambios de posición e arpejos, con diferentes golpes de arco. Iniciación ás tres oitavas na viola (Do M).
- Ampliación do traballo das dobres cordas.
- Iniciación aos acordes de 3 e 4 notas.
- Exercicios de articulación da man esquerda e de desenvolvemento da velocidade. Trilos e outras ornamentacións.
- Técnicas de estudio e memorización.
- Lectura a primeira vista.
- Lectura en Do en 3ª e Sol.
- Estructuras formais das obras interpretadas polo alumno.

## **CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

Os seguintes criterios de avaliación aplicaranse a cada unha das obras ou estudos que compoñen as probas de acceso.

### 1. Colocación corporal:

Este criterio permite valorar a posición corporal do alumno, a súa capacidade psicomotriz, a correcta colocación do instrumento e de ambas mans.

### 2. Técnica do instrumento:

Este criterio permite valorar o grao de dominio técnico do alumno e a correcta utilización das posibilidades do seu instrumento.

a) Técnica do arco: golpes de arco; cambios de corda; diferentes articulacións, etc.

b) Técnica da man esquerda: afinación; articulación, etc.

### 3. Técnica xeral:

Este criterio permite valorar os recursos do alumno para interpretar con corrección unha partitura e o seu grao de asimilación: memoria; calidade do son; afinación; concentración, etc.

### 4. Musicalidade e interpretación:

Este criterio permite valorar a comprensión que ten o alumno da obra así como a súa capacidade para expresar a través do seu instrumento: tempo; fraseo; matices, etc.

## **CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN**

1. Colocación corporal: 20%

2. Técnica do instrumento: 35%

3. Técnica xeral: 20%

4. Musicalidade e interpretación: 25%

### **LEXISLACIÓN APLICABLE:**

Orde do 28 de xullo de 2008 pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música. Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. Circular 15/2011 da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa.

## **1.14 Probas de acceso a 2º, 3º e 4º cursos de grao elemental**

A parte A da proba de acceso de 2º, 3º e 4º de Grao Elemental avaliará a interpretación co instrumento de dúas obras de libre elección e unha obra ou exercicio a primeira vista proposto polo tribunal, do nivel correspondente ao curso inmediatamente anterior ao que se opte (debe consultarse a listaxe de obras orientativas do curso inmediatamente anterior ao que se presente reflectido na presente programación).

Para a superación desta parte da proba será necesario acadar unha nota mínima de 5 sobre 10.

### **OBSERVACIÓNS**

Os aspirantes deberán aportar os seus músicos acompañantes.

- O alumnado deberá aportar as partituras orixinais para a súa interpretación perante o tribunal e dúas copias das mesmas (ou enviar copia por correo electrónico se o indicase a convocatoria do centro), así como unha listaxe por escrito do repertorio a interpretar.

- Para obter a cualificación mínima de 5 esixírase cumprir, en cada unha das obras ou estudos presentados, os obxectivos e contidos mínimos establecidos para o curso inmediatamente anterior ao que se presenta (recollidos na programación didáctica).

- Os aspirantes interpretarán, polo menos, unha das obras ou estudo de memoria.

- Nas programacións didácticas pódese consultar a relación de obras e estudos proposta para cada curso, sendo esta orientativa, podéndose presentar un repertorio de similar dificultade.

## **CRITERIOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN**

### **CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

Os seguintes criterios de avaliación aplicaranse a cada unha das obras ou estudos que compoñen as probas de acceso.

#### 1. Colocación corporal:

Este criterio permite valorar a posición corporal do alumno, a súa capacidade psicomotriz, a correcta colocación do instrumento e de ambas mans.

#### 2. Técnica do instrumento:

Este criterio permite valorar o grao de dominio técnico do alumno e a correcta utilización das posibilidades do seu instrumento.

a) Técnica do arco: golpes de arco; cambios de corda; diferentes articulacións, etc.

b) Técnica da man esquerda: afinación; articulación, etc.

#### 3. Técnica xeral:

Este criterio permite valorar os recursos do alumno para interpretar con corrección unha partitura e o seu grao de asimilación: memoria; calidade do son; afinación; concentración, etc.

#### 4. Musicalidade e interpretación:

Este criterio permite valorar a comprensión que ten o alumno da obra así como a súa capacidade para expresar a través do seu instrumento: tempo; fraseo; matices, etc.

#### 5. Lectura a primeira vista:

Este criterio permite valorar a capacidade do alumno de interpretar un fragmento a primeira vista: ritmo; afinación; tempo; carácter, etc.

### **CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN**

1. Colocación corporal: 20%

2. Técnica do instrumento: 35%

3. Técnica xeral: 20%

4. Musicalidade e interpretación: 15%

5. Lectura a primeira vista: 10%

**Lexislación aplicable:**

Decreto 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música. Circular 4/2008 pola que se regulan as probas de acceso ao grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música.

## 1.15 Probas de acceso a 2º, 3º, 4º, 5º e 6º cursos de grao profesional

A parte A da proba consistirán na Interpretación no instrumento de tres obras de distintos estilos, do nivel correspondente ao curso inmediatamente anterior ao que se opte e das cales, como mínimo, unha deberá interpretarse de memoria.

Para superar esta parte da proba cumpre ter unha cualificación mínima de cinco puntos sobre dez.

**OBSERVACIÓNS**

- Para a realización do exercicio os aspirantes deberán aportar os seus músicos acompañantes.
- Os aspirantes deberán presentarse con partituras orixinais para a súa interpretación perante o tribunal e dúas copias das mesmas (ou enviar as mesmas por correo electrónico no caso de que así o solicite a convocatoria do centro), así como un listado por escrito do repertorio a interpretar.

**CRITERIOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN****CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

Os seguintes criterios de avaliación aplicaranse a cada unha das obras ou estudos que compoñen as probas de acceso.

## 1. Colocación corporal:

Este criterio permite valorar a posición corporal do alumno, a súa capacidade psicomotriz, a correcta colocación do instrumento e de ambas mans; o equilibrio postural e a relación axeitada entre tensión e distensión muscular.

## 2. Técnica do instrumento:

Este criterio permite valorar o grao de dominio técnico do alumno e a correcta utilización das posibilidades do seu instrumento.

a) Técnica do arco: golpes de arco; cambios de corda; dobres cordas; acordes; diferentes articulacións; etc.

b) Técnica da man esquerda: afinación; articulación; cambios de posición; vibrato; ornamentación; dobres cordas; etc.

## 3. Técnica xeral:

Este criterio permite valorar os recursos do alumno para interpretar con corrección unha partitura e o seu grao de asimilación: memoria; calidade do son; afinación; concentración; etc.

## 4. Musicalidade e interpretación:

Este criterio permite valorar a comprensión que ten o alumno da obra así como a súa capacidade para expresar a través do seu instrumento: tempo; fraseo; matices, etc.

**CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN**



1. Colocación corporal: 20%
2. Técnica do instrumento: 35%
3. Técnica xeral: 20%
4. Musicalidade e interpretación: 25%

Lexislación aplicable: Orde do 28 de xullo de 2008 pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música. Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. Circular 15/2011 da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional

## 1.16 Criterios para a obtención dos premios fin de grao

Segundo a Orde do 10 de marzo de 2009, polo que se regula o procedemento para a obtención de matrícula de honor e premio de fin de grao para as ensinanzas de música e danza, o premio fin de grao concederáse ao alumnado que cumpla os dous seguintes requisitos:

- Rematar os estudos profesionais de música cunha cualificación media de 8, polo menos, no último curso.
- Superar a proba anual correspondente ao final do curso, que deberá ser de carácter práctico e será valorada por un tribunal constituído para tal fin.

Os criterios valorativos para a obtención do premio fin de grao establecidos pola Comisión de Coordinación Pedagóxica do centro son comúns para todas as especialidades, pódense consultar no centro ou na súa páxina web.

### Bibliografía para o uso do alumnado.

- Fischer, Simon: Basics and Practice.
- Galamian, Ivan: Principles of viola playing and teaching.
- Flesch, Carl: The art of viola playing.
- Flesch, Carl: Los problemas del sonido en el viola. Real Musical.
- Hoppenot, Dominique: El viola interior.
- Coso, Jose Antonio: Tocar un instrumento.
- Sardá Rico, Esther: En forma. Ejercicios para músicos.
- Nelson, Sheila: The viola and Viola. History, structure, techniques.
- Menuhin, Y. and Primrose, W.: viola and Viola.
- Riley, Maurice: The History of the viola. Vol. I , II.

- Barrett, Henry: The Viola. Complete guide for teachers and students.
- Barbacci, R.: Educación de la memoria musical. Ricordi.
- Dart, Thurston: La interpretación musical.

## FICHA DE AVALIACIÓN INICIAL DO ALUMNO

**Nome do alumno:**

**Materia:**

**Profesor:**

**Curso:**

Obxectivos / Contidos  
do curso anterior non  
acadados

Técnica de arco

Técnica de man esquerda

Escalas/ Exercicios,  
Repertorio

Ritmo/Lectura/ Teoría

Musicalidade

Situación do entorno familiar.

Situación emocional do  
alumno.

### ACCESO Á EDUCACIÓN TELEMÁTICA

¿Dispón de acceso a internet?  SÍ  NON

¿Dispón de dispositivos que permiten a conexión telemática?  SÍ  NON

¿Qué sistema emprega?

Comentarios:

FICHA DE OBSERVACIÓN SISTEMÁTICA DO ALUMNO

Alumno:		Mes:			Curso:
CONTIDOS	1ª Semana	2ª Semana	3ª Semana	4ª Semana	
Técnica de arco					
Man esquerda					
Estudos					
Obras					
Escalas e arpejos					
Traballo na casa					
Revisión de contidos pasados					
Actitude e esforzo					
Coidado do instrumento e material					
OBSERVACIÓNS					

### FICHA DE AVALIACIÓN DO ALUMNO

	Excepcionalmente ben	Traballa ben	Non se esforza o suficiente	Non se esforza nada
Nome:				
Curso:				
Trimestre:				
Práctica e traballo individual				
Técnica de arco / golpes				
Afinación				
Posición do instrumento				
Memoria				
Man esquerda				
Estilo e interpretación				
Lectura a vista				
Estudo das escalas				
Estudo das pezas				
Estudo das obras				
Control na audición				
Coidado das partituras e instrumento				
Puntualidade nas clases e ensaios				
¿Traballa ao máximo da súa capacidade?				

COMENTARIOS: